



EVROPA

za sve



FOUNDATION OPEN SOCIETY INSTITUTE
Representative Office Montenegro



Organizacija Civilnog Društva
NOVI HORIZONT
Ulcinj



EVROPA ZA SVE

uz podršku:



Fondacija Institut za otvoreno društvo
Predstavništvo Crna Gora

Izdava :
Organizacija civilnog društva "NOVI HORIZONT" – Ulcinj
Tel/Fax: 030/411-969,
E-mail: ngohorizonti@t-com.me
www.ngo-horizonti.org

Za izdava a:
Nazif Veli

Publikaciju pripremili:
Mr Dritan Abazovi , Robert Marki , Bernard obaj,
Agron Camaj, Edin Mehmeti

Lektura i korektura:
Mustafa Canka

Tehni ka priprema:
Omer Musli i

Štampa:
M Print, Podgorica

Ulcinj, maj 2009.

Sadržaj

Uvod	4
1. Šta je EU i kako je nastala?	5
1.1. Simboli EU	8
1.2. Evropa zna i	10
2. Struktura i glavne insitucije EU	14
2.1. Struktura EU	15
2.2. Komisija EU	17
2.3. Savjet ministara EU	19
2.4. Evropski savjet	21
2.5. Evropski parlament	22
2.6. Evropski sud pravde	24
2.7. Evropski revizorski sud	25
2.8. Pomo ni organi i tijela	26
2.8.1 Evropski ekonomski i socijalni odbor	26
2.8.2 Komitet regiona	26
2.8.3 Evropska investiciona banka	27
3. Proširenje EU	28
3.1. Politika proširenja EU	29
4. Evropska perspektiva Balkana	32
4.1 Proces stabilizacije i pridruživanja	33
4.2 Sporazum o stabilizaciji i pridruživanju	33
4.3 Programi pomo i EU	35
5. Crna Gora na putu za EU	37
6. Budu nost EU	44

Uvod

Vo eni iskrenom željom da približimo najvažniji proces za našu budućnost, a to je proces evropskih integracija, mi u organizaciji NOVI HORIZONT, došli smo na ideju da ulcinjskoj omladini kao i svojim sugrađanima predstavimo ideju Evrope i sve vrijednosti koji nosi taj proces. U dva mjeseca koliko je trajao edukativni program za srednjoškolce "Evropa za sve", polaznici su imali priliku da se bliže upoznaju sa evropskim integracijama, a da bi javnost informisali na što bolji način odlučili smo se na izdavanje ove brošure koja će biti ponudena svima kao priručnik za bolje upoznavanje sa Evropskom unijom.

ovaj projekat je zamišljen i realizovan na način da se gaje i multikulturalizam i multietničnost kao temeljne vrijednosti Evrope ali i prostora na kome mi bismo živjeli, što je bio i dodatni motiv da se edukativne sesije vode na dva jezika, dakle na albanskom i crnogorskom, i na taj način zadovoljimo pokrivenost informacijama u jezicima koji su nam najbliži.

Shvatajući i proces Evropskih integracija kao proces u kome je naša zemlja već duboko zakorijenjena i koji će u budućnosti biti i glavni spoljno politički prioritet, važnost balgovremenog informisanja kao i opšte edukacije o ovom važnom pitanju nam je jasna kao velika potreba. Stoga organizacija civilnog društva NOVI HORIZONT odlučila je da ovom brošuricom u kojoj možete pronaći brojne informacije o Evropskoj uniji, da popuni praznine i manjak informisanosti naročito na albanskom jeziku, kao i da ponudi mogućnost svim zainteresovanim građanima da bolje "UPOZNAJU SVOJU BUDUĆNOST". U brošuri ćete pronaći brojne korisne tekstove na dva jezika kao i dio onoga što je ciklus edukativnih radionica "EVROPA ZA SVE" obuhvatio u svojim predavanjima.

Informisanje o koracima koje Crna Gora preduzima u ovom procesu tokom cijelog projekta stavljen je poseban naglasak jer smo razumjeli da je to ono najbliže sa čime se sigurno možete povezati u svakodnevnoj komunikaciji kao i posredstvom medija.

Smatramo da je lokalna zajednica realizacijom cijelog projekta dobila jednu novu dimenziju kad je Evropska unija u pitanju, kao i da će građani koji su životno zainteresovani za ovo pitanje u budućnosti lakše i sa više razumjevanja prihvatiti i da daju svoj doprinos u cijelom procesu, a to je po našem mišljenju i najvažnija posljedica koja proizilazi iz ovog projekta.

Na kraju, uz zahvalnost Fondaciji INSTITUT ZA OTVORENO DRUŠTVO (Predstavništvo Crna Gora) koji je snažno podržao projekat kao i svim učesnicima projekta, želimo da izrazimo želju da Crna Gora što prije postane punopravna članica Evropske Unije i da proces integracije privede kraju na efikasan i kvalitetan način, onako kako i zaslužuju svi građani.

Projektni tim

1. Šta je EU i kako je nastala?

Evropska unija je međunarodna organizacija nadnacionalnog karaktera unutar koje su države članice povezane zajedničkim interesima i politikama koje pokrivaju područje ekonomije, industrije, socijalnih pitanja, građanskih prava, spoljne politike itd. Evropska unija predstavlja zajednicu demokratskih evropskih zemalja koje su odlučile da se udruže kako bi lakše ostvarile brojne ciljeve vezane za ekonomski, politički i društveni razvoj cijelog kontinenta. Ideja o ujedinjenoj Evropi bila je prisutna u različitim historijskim periodima. Njeni nosioci bili su državnici, filozofi, vojskovođe, umjetnici... Sukobi i tragedije evropskih država u Prvom i u Drugom svjetskom ratu usmjerili su diplomate i političare početkom pedesetih godina 20. vijeka na pronalaženje mehanizama kojima bi bio obezbjeđen trajan mir u Evropi. Njihova razmišljanja naslanjala su se na ideje koje su u vijekovima koji su prethodili nudili Viljem Pen, Opat od Sen-Pjera, Imanuel Kant, grof Kudenhov-Kalergi. Tako je i Žan Mone, rođeni francuski ekonomista, predložio francuskom ministru spoljnih poslova Robertu Šumanu stvaranje zajedničke vlasti nad proizvodnjom uglja između Francuske i Nemačke, uz mogućnost da im se i druge zemlje pridruže.

Prijedlog o stvaranju Evropske zajednice za ugljen i elik, koji je poznat pod nazivom Šumanova deklaracija, predstavljen je javnosti 9. maja 1950. godine. Taj datum označava se danas kao rođendan Evrope jer se smatra da su tada postavljeni temelji procesu integrisanja evropskih naroda. Proces evropskih integracija nastavljen je već 1951. godine, kada su Nemačka, Francuska, Italija, Belgija, Luksemburg i Holandija odlučile da osnuju Evropsku zajednicu za ugljen i elik (EZU). Cilj te zajednice bio je da se proizvodnja uglja i elika stavi pod kontrolu zajedničkih institucija kako bi se izbjeglo izbijanje novih sukoba. S obzirom na to da se iskustvo u vezi sa funkcionisanjem Zajednice za ugljen i elik pokazalo kao pozitivno, istih šest zemalja je odlučilo da 1957. godine potpiše ugovor u Rimu. Ugovorom iz Rima su osnovani Evropska ekonomska zajednica (EEZ) i Evropska zajednica za atomsku energiju (EUROATOM). Euroatom je zajednica koja je osnovana na istom principu kao i Evropska zajednica za ugljen i elik, samo je oblast njenog delovanja bila vezana za proizvodnju atomske energije. Evropska ekonomska zajednica (EEZ) osnovana je sa ciljem sveopšteg ekonomskog povezivanja ovih šest zemalja i samim tim prevazilaženja dotadašnjeg okvira saradnje, koji se odnosio isključivo na proizvodnju uglja, elika i atomske energije. Ovim ugovorima su otvorena vrata budući dostignućima u integraciji Evrope.

Napredak koji je uslijedio doveo je do stvaranja Evropske unije kakvu poznajemo danas.

Po etkom sedamdesetih godina 20. vijeka nastaje politika proširenja EU. Proširenje Evropske unije jeste proces primanja u punopravno lanstvo novih zemalja Evrope. Osnovni ciljevi politike proširenja EU jesu bezbjednost, stabilnost i blagostanje na evropskom kontinentu. Od osnivanja Evropske zajednice za ugalj i elik 1951. godine Evropska unija se širila u šest talasa. Prvi talas proširenja desio se 1973. godine kada su nove lanice postale Danska, Irska i Velika Britanija. Sljede i krug proširenja nazivamo južnim proširenjem Unije i ono se odvijalo u dva talasa. Najprije je Gr ka postala lanica 1981. godine, a pet godina docnije postoje im lanicama pridružile su se Portugalija i Španija.

etvrto proširenje ostvareno je dvije godine nakon što je stupio na snagu Ugovor iz Matrihta. Tada (1995. godine) su Evropskoj uniji pristupile tri nove države: Austrija, Finska i Švedska. Najve e proširenje Evropske unije dogodilo se 2004. godine kada su balti ke države i zemlje srednje i južne Evrope postale lanice. Tada je ukupno deset država pristupilo EU, a to su: eška, Estonija, Kipar, Letonija, Litvanija, Ma arska, Malta, Poljska, Slova ka i Slovenija. Šesto proširenje EU ozna ava ulazak u lanstvo dvije balkanske zemlje, Bugarske i Rumunije, 1. januara 2007. godine.

Prvobitna tri ugovora (EZU , EEZ i EUROATOM), koja još nazivamo i Osniva kim ugovorima, tokom razvoja i produbljivanja integracija u Evropi pretrpjela su odre ene izmjene i dopune. Poslije potpisivanja u Luksemburgu, 1987. godine, stupio je na snagu Jedinstveni evropski akt kojim je omogu eno stvaranje jednistvenog tržišta, osnažena uloga pojedinih institucija Unije i proširenje oblasti zajedni ke saradnje. U Matrihtu je 1992. godine potpisan Ugovor o stvaranju Evropske unije (EU), koji je tada predstavljao najzna ajniji korak ka politi koj integraciji zemalja lanica. Potpisivanjem Ugovora iz Amsterdama, 1997. godine, napravljen je zna ajan korak ka definisanju Evropske odbrambene politike. Ugovorom iz Amsterdama uvedena je i funkcija Visokog predstavnika EU za spoljne poslove. U februaru 2001. godine usvojen je Ugovor iz Nice, koji je imao zadatak da pripremi institucije EU za proširenje iz 2004. godine. Na Samitu šefova država i vlada zemalja Evropske unije, održanom u Lakenu u decembru 2001. godine, donesena je odluka da u februaru 2002. godine po ne sa radom Konvent. Konvent je tijelo od 105 lanova, kojim je predsjedavao bivši francuski predsjednik Valeri Žiskar Desten (Valéry Giscard d'Estaign) i koje je imalo jasan i ograni en mandat – da kreira prijedlog ustava Unije koji bi trebalo da zamijeni ugovore u kojima su postavljena na ela i principi funkcionisanja EU. Konvent je u junu 2003.

godine predstavio tekst prijedloga Ugovora o ustavu EU, ali ovaj dokument nije dobio podršku građana svih zemalja članica Evropske unije, te je Evropa nastavila da funkcioniše prema pravilima definisanim u njenim bazičnim ugovorima.

EU nije država koja nastoji da zamijeni već postojeće države niti je organizacija isključivo za međunarodnu saradnju. Ona predstavlja jedinstven institucionalni okvir. Žak Delor, bivši predsjednik Evropske komisije, opisao je EU kao „nedefinisani politički objekat“ gdje su njene države članice osnovale zajedničke institucije kojima delegiraju dio svog suvereniteta kako bi odluke koje se donose o konkretnim pitanjima od zajedničkog interesa (na nivou EU) mogle biti demokratski donošene i efikasnije primjenjene.

Osnovni ciljevi EU su:

- Promovisanje mira u Evropskoj uniji i svijetu;
- Promovisanje vrijednosti Unije;
- Podsticanje privrednog i društvenog razvoja kroz postojanje jedinstvenog unutrašnjeg tržišta gdje je konkurencija slobodna i skoro neograničena;
- Promovisanje ekonomske kohezije i solidarnosti između država članica;
- Zaštita okoliša;
- Potvrđivanje vlastitog identiteta na međunarodnoj sceni u okviru zajedničkih spoljnih i bezbjednosne politike
- Održavanje i dalji razvoj Unije kao prostora slobode, bezbjednosti i pravde, na kome je omogućeno slobodno unutrašnje kretanje ljudi.

Osnovne vrijednosti koje dijele sve države članice, a na kojima počinje Evropska unija jesu: poštovanje ljudskog dostojanstva, slobode, demokratije, ravnopravnosti, vladavine prava, kao i ljudskih prava, uključujući i prava manjina.

Glavni značaj EU sastoji se u tome što je ona primjer koji u praksi dokazuje da je putem ekonomskog povezivanja države moguće postići političke ciljeve. Unija je osnovana poslije dva svjetska rata sa namjerom da se spriječi izbijanje novih oružanih sukoba na teritoriji Zapadne Evrope, a prije svega između Francuske i Njemačke. Više od pedeset godina kasnije može se reći da je taj osnovni cilj u potpunosti ostvaren, jer je danas skoro nemoguće zamisliti oružani sukob između te dvije zemlje ili između ostalih država članica EU.

esto se kaže da je EU „metod za širenje mira“ i to je jedini uspješan primjer te vrste u savremenim međunarodnim odnosima. Za itav region zapadnog Balkana od presudne važnosti bi bilo njegovo pristupanje EU, jer bi tada, prvi put u istoriji ovog nestabilnog područja, pitanje državnih granica bilo relativizovano. Na taj način bi se i u ovom regionu mogle ispoljiti tendencije koje su vjerovatno dovele do trajnog mira između Francuske i Nemačke.

1.1 Simboli EU

Evropska unija je prepoznata po tri simbola: zastavi, himni i danu Evrope 9. maja. Njima treba dodati moto EU koji glasi „Ujedinjeni u različitosti“ (United in diversity) i naravno jedinstvenu evropsku valutu euro.

Zastava EU- koju čini plava podloga s 12 zlatnih zvjezdica raspoređenih u krug prvobitno je bila zastava Savjeta Evrope (prve panevropske organizacije). Godine 1985. šefovi država i vlada Europske zajednice prihvatili su ideju da zastava Savjeta Evrope postane službena zastava EU. Od početka 1986. plavo-zlatna zastava istaknuta je na svim evropskim institucijama. Zvezdice su postavljene u krug jer on simbolizuje solidarnost i sklad evropskih naroda. Zastava Evropske unije s 12 zvjezdica nije se mijenjala ni nakon njenog proširenja, jer broj zvjezdica ne predstavlja broj članica, već je 12 izabran kao broj koji tradicionalno predstavlja simbol savršenstva, punoće i jedinstva, broj koji označava cjelovitost, a odgovara broju mjeseci u godini i broju sati na brojnicama satova.



Himna EU - Oda radosti. Baš kao i zastavu, Savjet Evrope i EU dijele i himnu. Naime, Oda radosti - melodija uzeta iz Devete simfonije koju je, četiri godine prije smrti, 1823. godine komponovao poznati njemački kompozitor i pijanista Ludvig van Beethoven na tekst pjesme Fridriha Šilera iz 1785. godine. Ova muzička poema izražava Šilerovu idealistiku viziju budućnosti u kojem su svi ljudi braćara - viziju koju je dijelio i sam Beethoven. Tu izumenu poemu 1985. je i EU prihvatila za himnu Evrope, kojom je prilikom upućen i poziv izumenu dirigentu Herbertu fon Karajanu da muzički aranžira Odu. Himna EU ne zamjenjuje nacionalnu himnu zemalja članica već slavi zajedničke vrijednosti evropskih zemalja i simbolizuje ideju mira, slobode i solidarnosti u Evropi.

Dan Evrope je 9. maj, jer su na taj datum 1950. godine postavljeni temelji jedinstvene zajednice država i naroda koju danas poznajemo kao Evropsku uniju. Francuski ministar vanjskih poslova Robert Šuman toga dana je evropskoj i svjetskoj javnosti predstavio deklaraciju kojom je pozvao Francusku, Njemačku i druge evropske zemlje da udruže svoje industrije uglja i elika u "prvo konkretno stvaranje Evropske federacije". Predložio je i stvaranje nadnacionalne evropske institucije (kasnije Evropske komisije) koja bi upravljala industrijom uglja i elika - sektorima koji su u vrijeme dva velika svjetska rata predstavljali osnovu vojne industrije tadašnje Njemačke. S druge strane, 9. maj je i dan pobjede nad fašizmom (Victory Day).

Euro - Jedinstveni evropski novac dolazi u sedam apoeni novčanice u vrijednosti od 5, 10, 20, 50, 100, 200 i 500 eura. Novčanice su potpuno istovjetne u svim zemljama Evropske unije. Na prednjoj strani novčanice nalaze se prozori i vrata koji simboliziraju otvorenost evropskih zemalja i spremnost na saradnju. Na stražnjoj strani svake novčanice nalazi se most koji simbolizuje blisku povezanost i komunikaciju između Evrope i ostatka svijeta. Kovanice eura dolaze u osam apoeni, a to su 1 i 2 eura te kovanice od 1, 2, 5, 10, 20 i 50 centi. Prednja je strana kovanice ista u svim zemljama, a na drugoj su strani istaknuta obilježja pojedinih zemalja prema njihovom vlastitom izboru. Bez obzira na to iz koje zemlje potiču, odnosno kako im izgleda naličje, sve kovanice eura vrijede u svim zemljama EU-a. Grafički simbol zajedničke evropske valute izveden je iz grčkog slova epsilon i označava prvo slovo riječi Europa, a dvije paralelne linije trebale bi simbolizovati stabilnost jedinstvenog evropskog novca. Logotip eura je žute boje na plavoj pozadini. Službena i međunarodno standardizirana skraćenica za euro je EUR. Euro nisu prihvatile Velika Britanija, Danska i Švedska, a on nije automatski postao ni valuta novih 10 članica EU-a. Iako nisu članice EU na osnovu formalnog ugovora sa EU euro je zvanična valuta u: Monaku, San Marinu i Vatikanu, a bez ugovora u Crnoj Gori, Kosovu i Andori.



1.2 Evropa zna i

Mir

Ideja ujedinjene Evrope nekad je bila samo san u mislima filozofa i vizionara. Na primjer, Viktor Igo zamišljao je ujedinjene države Evrope nadahnute humanističkim idealima. San su uništila dva strašna rata koja su harala kontinentom tokom prve polovine 20. stoljeća. No iz krhotina Drugog svjetskog rata izniknula je nova nada. Narodi koji su odoljeli totalitarizmu tokom rata bili su odlučni da do kraja 20. stoljeća unarodnu mržnju i nadmetanje u Evropi te izgrade trajan mir između prijašnjih neprijatelja. Između 1945. i 1950. godine nekolicina hrabrih državnika i političara, između ostalih, *Konrad Adenauer*, *Vinston Churchill*, *Alcide de Gasperi* i *Robert Šuman* odlučili su uvjeriti svoje narode da započnu novo razdoblje. U zapadnoj Evropi trebao je nastati novi poredak, utemeljen na zajedničkim interesima njenih naroda i narodnosti, a na temelju ugovora koji bi garantovali vladavinu prava i jednakost između država. Robert Schuman (francuski ministar vanjskih poslova) preuzeo je ideju koju je izvorno začetio Žan Mone. Na 9. maja 1950. godine predložio formiranje Evropske zajednice za ugljik i čelik (ECSC). U državama koje su donedavno ratovale proizvodnja ugljika i čelika trebala je potpasti pod zajedničku nadležnost - 'Visokog tijela'. Na praktičan, ali i duboko simboličan način ratne sirovine pretvorene su u instrumente pomirenja i mira. Ovaj odvažan i velikodušan pokret napravio je veliki uspjeh. Bio je to početak više od pola vijeka duge i mirne saradnje između država članica Evropske zajednice. Ugovorom iz Maastrichta 1992. godine ojačana su tijela Zajednice i date su im šira ovlaštenja. Tako je rođena Evropska unija (EU). EU je uložila velik trud kako bi pomogla Njemačkoj da se ujedini nakon pada Berlinskog zida 1989. godine. Kada se 1991. godine raspao SSSR, države srednje i istočne Evrope, koje su decenijama živjele pod sjenkom Varšavskog pakta, odlučile su se za budućnost u porodici demokratskih evropskih naroda.



Robert Schuman



Žan Mone (Jean Monnet)

Sigurnost i zaštita

Evropa 21. vijeka još se uvijek mora baviti problemima sigurnosti i zaštite. Te se stvari nikad ne smiju uzimati kao da su same po sebi razumljive. Svaki novi korak u svjetskom razvoju ne donosi sa sobom samo prednosti nego i rizik. EU treba preduzeti u inkovite korake za osiguranje bezbjednosti i zaštite 27 država lanica. Treba konstruktivno saradivati s regijama koje su tik do njenih granica - sjevernom Afrikom, Balkanom, Kavkazom i Bliskim istokom. Tragi ni događaji 11. septembra 2001. u Njujorku i Vašingtonu sve su nas osvijestili koliko smo ranjivi i kakvi su fanatisti i duh osvete kad se puste s lanca. Institucije EU-a ključne su za uspjeh Evrope u osmišljavanju i upravljanju sistemom koji je donio stvaran i trajan mir na velikom području naše planete. EU mora štiti i svoje vojne i strateške interese, ali tako da saraduje sa svojim saveznicima - posebno NATO-saveznicima - i da razvija izvornu Evropsku politiku sigurnosti i odbrane (ESOP). Unutrašnja i spoljna sigurnost dvije su strane jedne medalje. Drugim riječima, EU se mora boriti protiv terorizma i organizovanog kriminala - što znači i da policije svih država EU-a moraju tijesno saradivati. Jedan od novih izazova Evrope je uiniti Evropu područjem slobode, sigurnosti i pravde, gdje svako ima jednak pristup pravdi i jednako je zaštićen zakonom. Kako bi se to postiglo, vlade EU-a trebaju blisko saradivati, a njihena tijela, kao što je Europol (Evropske policijske snage), moraju imati aktivniju i inkovitu ulogu.

Privredna i socijalna solidarnost

Evropska unija stvorena je za postizanje političkih ciljeva, ali njena dinamika i uspjeh proizilaze iz njenih privrednih temelja - jedinstvenog tržišta, koje su stvorile države članice EU-a, i jedinstvene valute (eura), koji se koristi u nekoliko država. U državama EU-a živi manji postotak svjetskog stanovništva. Države se moraju stalno okupljati ako žele osigurati privredni rast i sposobnost da konkurišu drugim velikim privredama na svjetskoj sceni. Kako bi se postigla ekonomija obima i kako bi se našli novi kupci, evropska privreda treba poslovati na većem tržištu od njihove domicilne države. Zato se EU toliko trudila da se otvori jedinstveno evropsko tržište - uklanjaju se stare prepreke trgovini i birokratiju koja je gušila privredne djelatnosti. No slobodna konkurencija za protivtežu mora imati solidarnost u cijeloj Evropi, koja se iskazuje u praktičnoj pomoći i obilnom ovjeku. Kada evropski građani postanu žrtve poplava ili drugih prirodnih katastrofa, dobivaju pomoć iz budžeta EU-a. Nadalje, od tržišta cijelog kontinenta od 500 milijona kupaca korist mora imati najviše i mogući broj ljudi. 'Strukturni fondovi', kojima upravlja Evropska komisija, potiču i podržavaju napore nacionalnih i regionalnih

vlada EU-a da zatvore jaz između u nivoa razvijenosti u različitim dijelovima Evrope. I budžet EU-a i novac koji prikuplja Evropska investiciona banka koristi se za poboljšanje evropske saobraćajne infrastrukture (npr. za produžetak autoputeva i za vozove velikih brzina), omogućuju i time bolji pristup ruralnim regijama i podupiru i transevropsku trgovinu.

Bliža saradnja za unaprijeđenje evropskog modela društva

Evropska postindustrijska društva postaju sve kompleksnija. Standard života stalno raste, ali još uvijek postoji jaz između u bogatih i siromašnih, koji bi se mogao proširiti pristupanjem bivših komunističkih država EU-u. Zato je važno da države članice EU-a što tješnje sarađuju kada se bave socijalnom problematikom. Dugoročno, svaka država EU-a ima koristi od te saradnje. Pola vijeka evropskih integracija pokazalo je da je cjelina veća od broja njenih dijelova. EU kao jedinica ima mnogo više privredne, socijalne, tehnološke, komercijalne i političke 'udarne snage' od pojedina njih napora svojih država članica, čak i kad se saberu. Postoji dodana vrijednost kada se jedinstveno djeluje i govori jednim glasom - kao što to čini Evropska unija. Zašto? Zato jer je EU vodeća svjetska trgovinska snaga pa igra ključnu ulogu u međunarodnim pregovorima. Koristi svu snagu svoje trgovine i poljoprivrede da djeluje unutar Svjetske trgovinske organizacije te primjenjuje Protokol iz Kjota radi smanjenja zagađenja vazduha i sprejevanja promjene klime. Bila je predlagateljica važnih inicijativa o održivom razvoju na sastanku na vrhu, koji je održan u Johaneshburgu. Zauzima jasan stav o osjetljivim problemima koji se tiču običnih ljudi - problemima kao što su zaštita okoline, izvori obnovljive energije, 'nacionalna predostrožnost' u sigurnosti prehrane, etički aspekti biotehnologije i potreba da se zaštite ugrožene vrste. Stara izreka „snaga u jednakosti” vrijedi za Evropljane kao nikad dosad. EU želi unaprijediti humane vrijednosti i socijalni napredak. Evropljani vide da globalizacija i tehnološka promjena mijenja svijet pa žele da ljudi posvuda budu gospodari - a ne žrtve - tog procesa promjene. Potrebe ljudi ne mogu se jednostavno zadovoljavati silama tržišta ili jednostranim djelovanjima jedne države. Tako se EU zalaže za humani aspekt i model društva koji podržava najveću većinu njenih građana. Evropljani njeguju svoje bogato nasljeđe vrijednosti, koje uključuju vjerovanje u ljudska prava, društvenu solidarnost, slobodu preduzetništva, poštenu podjelu plodova privrednog rasta, pravo na životnu okolinu, poštovanje kulturnih, jezičnih i vjerskih različitosti te usklađeno obuzdavanje tradicije i napretka. Evropljani imaju bogatstvo nacionalnih i lokalnih kultura po kojima se međusobno razlikuju, ali ujedinjeni su zajedničkim nasljedstvom i vrijednostima po kojima se Evropljani razlikuju od ostatka svijeta.

Ugovor iz Maastrichta po prvi je put ustoličio 'na elu supsidijarnosti', koje je temeljno načelo funkcioniranja Evropske unije. To znači da EU i njene institucije djeluju samo ako je takvo djelovanje djelotvornije na nivou EU-a nego na nacionalnom ili lokalnom nivou. To načelo osigurava da se EU nepotrebno ne miješa u svakodnevne živote građana. Evropski identitet vrijedna je imovina koju treba čuvati: nikad se ne smije miješati s uniformnošću, koju Evropljani apsolutno odbacuju.



2. Struktura i glavne institucije EU

2.1 Struktura EU

Pojam „Evropska unija“ uveden je Ugovorom iz Maastrichta 1992. godine kada je i stvorena današnja institucionalna arhitektura EU (slika 1) koja predviđa da Evropska unija počinje sa tzv. tri stuba:

Prvi stub temeljne evropske zajednice: Evropska ekonomska zajednica i Evropska zajednica za atomsku energiju. Do 2002. u okviru ovog stuba bila je i Evropska zajednica za ugljik i glik kada je ona prestala da postoji jer je osnovana na rok postojanja od 50 godina. Nadležnosti u okviru ovog stuba su: carinska unija, jedinstveno tržište, zajednička poljoprivredna politika, monetarna unija i politika strukturnih reformi. To su sve one zajedničke evropske vrijednosti do kojih se došlo kroz objedinjavanje tri zajednice. Tako je, prvi stub temeljni zajednički nasljeđe, odnosno temeljne zajedničke radnje i razvoja od Rimskih ugovora do danas, poznato pod nazivom komunitarna tekovina (acquis communautaire)- pravno nasljeđe EU ili skup prava i obaveza koji sve države članice obavezuje i povezuje unutar EU. Na djelu je komunitarni metod odlučivanja koji podrazumijeva saodlučivanje tri organa EU: Savjeta, Komisije i Parlamenta.

U ovom stubu imamo integraciju –proces povezivanja država koji podrazumijeva prenos ovlaštenja sa države na organizacionu strukturu- temeljne Evropska unija (u ovom stubu) djeluje kao nadnacionalna zajednica. Nadnacionalnost podrazumijeva to da u EU postoje institucije u kojima su zastupljeni interesi same Unije, a ne njenih država članica i da Evropska unija, tako je, na određenim poljima može da donosi odluke koje će biti direktno primjenljive u državama članicama bez obzira na to kako je neka država glasala o sadržini odluke u organima Unije. U tom slučaju odluka Unije ima prednost u odnosu na mišljenje i odluku bilo koje države članice. Ovakve odluke su obavezne ne samo za države članice već i za fizička i pravna lica.

Obavezujuće vrste odluka koje se donose u prvom stubu su:

Uredbe (regulative) - imaju neposrednu i opštu primjenu, a primjenjuju se na sve države članice na cijeloj teritoriji EU (obavezuju i pravna i fizička lica). Uredbe se primjenjuju u cjelosti, a države nemaju mogućnost izbora da li će i kako da ih sprovedu, kao ni ovlaštenja da donose akte koji su u suprotnosti sa uredbama, niti mogu sprovesti praksu koja bi bila u suprotnosti sa uredbom. Najslabiji su zakonima koje donose nacionalni parlamenti.

- Uputstva (direktive) - imaju za cilj usaglašavanje zakonodavstava unutar zajednica. Obavezuju pojedina ne države članice u pogledu željenog cilja i roka, a same države biraju na in na koji e ih sprovesti u okviru svojih nacionalnih zakonodavstava.
- Odluke - obavezuju e su u cjelosti i direktno primjenljive na subjekte na koje se odnose. Primjenjuju se na cijeloj teritoriji EU, ali se njima rješavaju pojedina ni slu ajevi.

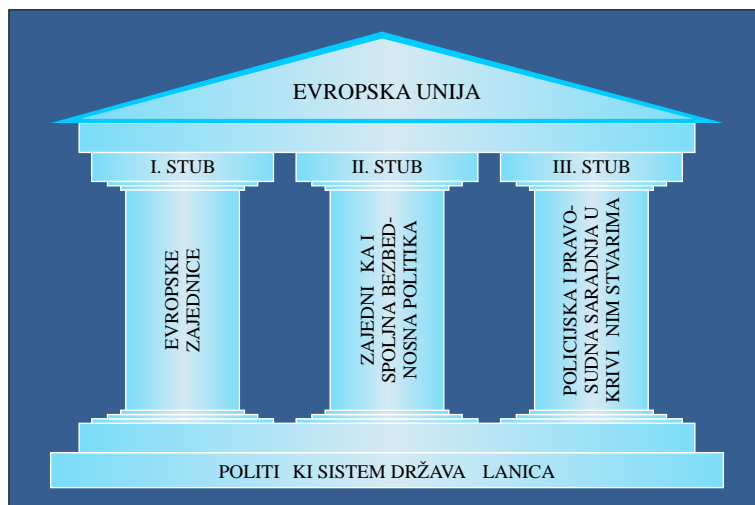
Neobavezuju e vrste odluka koje se donose u prvom stubu su:

- Mišljenja - izražavaju stavove neke od institucija u pogledu odre enog problema. Mogu imati uticaj prilikom izrade nacрта ili donošenja same odluke.
- Preporuke - pomo u njih institucije EZ iskazuju svoje vi enje važnijih problema. Iako su neobavezuju e imaju zna ajnu ulogu jer uti u na budu e zakonodavstvo time što služe kao njegova priprema, a budu i propisi se moraju donositi u njihovom duhu.

Drugi stub ini Zajedni ka spoljna i bezbjednosna politika (ZSBP). Ovaj stub odlikuje me uvladin karakter pregovara kog procesa i donošenja odluka. To zna i da je po pitanju spoljne politike i politike bezbjednosti svaka članica EU zadržala pravo da sama odlu i do kog nivoa e se u svom djelovanju prilagoditi potrebi zajedni kog djelovanja sa drugim zemljama unutar Evropske unije. Nadležnosti u okviru drugog stuba su: zaštita zajedni kih vrijednosti, interesa i nezavisnosti, o uvanje mira, medjunarodna saradnja, ja anje demokratije, poštovanje ljudskih prava. U ovom stubu, kao i u tre em glavnu rije imaju Evropski savjet i Savjet ministara EU. Odluke koje ovi organi donose su zajedni ke akcije, stavovi i strategije koje nijesu obavezuju e.

Tre i stub ini Policijska i sudska saradnja u krivi nim stvarima (PSSKS). Nadležnosti u okviru tre eg stuba su: bezbjednost i borba protiv rasizma i netrpeljivosti prema strancima, terorizam, trgovina ljudima i drogom, korupcija. Unutar tre eg stuba saradnja se odvija sli no kao i u slu aju Zajedni ke spoljne i bezbjednosne politike što zna i da su države te koje odlu uju da li e i koje akcije preduzimati u okviru saradnje u ovoj oblasti. Zna i i u okviru ovog stuba na djelu je medjuvladina saradnja, a ne nadnacionalnost, pa samim tim nije u nadležnosti Evropskog suda pravde. Za drugi i tre i stub možemo re i da su „kandidati za integraciju“.

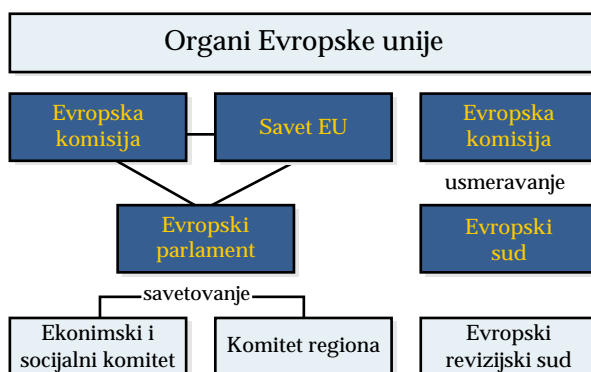
Struktura EU na osnovu Ugovora iz Maastrichta



Evropske zajednice koje su postojale i do 1992. godine ine I stub, dok su II i III stub novostvoreni 1992. godine. Sva tri stuba imaju iste organe, ali različite nadležnosti, kao što im i nazivi govore, a samim tim i ti organi Zajednice imaju različita ovlašćenja (Slika 2).

Glavni organi Evropske unije su:

- Evropska komisija,
- Evropski parlament,
- Evropski savjet,
- Savjet Evropske unije (Savjet ministara),
- Evropski sud pravde,
- Evropski revizorski sud.



2.2 Evropska komisija

Evropska komisija je jedna od osnovnih institucija Evropske unije i njeno najviše izvršno-zakonodavno tijelo. Njen zadatak je zastupati i podupirati interese Unije kao cjeline. Ona sastavlja prijedloge za nove evropske zakone koje predstavlja Evropskom parlamentu i Savjetu. Ona je i izvršna ruka EU-a, odgovorna za sprovođenje odluka Parlamenta i Savjeta. To znači i upravljanje svakodnevnim poslovima Evropske unije: sprovođenje njene politike i programa te trošenje njenih sredstava.



Sjedište joj je u Briselu, mada se zasjedanja održavaju u Briselu, Luksemburgu i Strazburu. U svim zemljama članicama ima svoja predstavništva, i oko 100 delegacija u mnogim zemljama širom svijeta. Ona prevashodno štiti interese same Evropske unije, odražava njen nadnacionalni karakter, za razliku od drugih institucija EU, u kojima su prisutniji nacionalni uticaji. Komisija je ustanovljena 1952. godine kao „Visoka vlast“, organ Evropske zajednice za ugalj i elik, sa nadnacionalnim ovlaštenjima. Ona se od svog nastanka do danas, u odnosu na ostala tijela EU, najmanje promijenila. Veoma je značajna bila uloga prvog predsjednika Visoke vlasti Žana Monea, koji je i postavio okvire njenog djelovanja.

Sve zemlje članice Evropske unije imaju po jednog komesara u Evropskoj komisiji, koja, prema tome, ima 27 članova. Komesar mora biti državljanin zemlje članice EU. Prije posljednjeg proširenja (2004. godine), Francuska, Italija, Njemačka, Velika Britanija i Španija imale su po dva komesara, a ostale zemlje članice EU po jednog. Iako ih predlažu vlade država iz kojih dolaze, komesari ulaskom u ovo tijelo prestaju biti predstavnici država i moraju štiti isključivo interese Evropske unije. Mandat članova Komisije traje pet godina (uz mogućnost produženja), a samu nezavisnost garantuje Ugovor o Evropskoj zajednici iz 1967. (tzv. Briselski ugovor) kroz zabranu primanja i traženja instrukcija (čl. 213) od bilo koje vlade ili institucije. To je najvažnija odredba koja postavlja i nadnacionalni karakter Evropske komisije.

Isto tako, države članice se obavezuju da će poštovati nezavisnost članova Komisije. Komesarima nije dozvoljeno obavljanje neke druge (ne)plaćene djelatnosti tokom mandata u Komisiji. Sadašnji mandat Komisije, na čijem je čelu Žoze Manuel Barozo (Portugal), traje do 31. oktobra 2009. godine.

Imenovanje Evropske komisije počinje od momenta usobnih dogovora država članica o predsjedniku Komisije, nakon čega Evropski parlament treba pozitivno da se izjasni o prijedlogu Evropskog savjeta. Zatim kandidat za predsjednika Komisije, u konsultacijama sa državama članicama, formira Komisiju. Evropski parlament vrši tzv. „saslušanja“ kandidata i donosi konačnu odluku, pri čemu može prihvatiti ili odbaciti Komisiju samo u cjelini. Na ovaj način se Komisiji daje legitimitet. Mandat komesarima prestaje po isteku pet godina od izbora, zbog smrti, penzionisanja na osnovu zakona, njihovom ostavkom ili razrješenjem dužnosti (Ugovor iz Maastrichta, član 159). Evropski sud pravde može svakom komesaru, na zahtjev Savjeta ili Komisije, oduzeti mandat ukoliko se utvrdi povreda obaveza koje je komesar preuzeo stupanjem na dužnost. Isto tako može biti lišen prava na penziju ili na drugu vrstu nadoknade. Ukoliko dođe do zamjene, lice koje dolazi na upražnjeno mjesto komesara, u stvari, završava mandat. Ista procedura se primjenjuje kod funkcije predsjednika.

U Evropskoj komisiji se odlučuje na prijedlog jednog ili više članova prostom većinom, što danas iznosi 14 glasova. Odlučivati se može samo ako je prisutna većina, pri čemu nijedan član ne može glasati preko svog zastupnika ili zamjenika. Predsjednik, iako primus inter pares, takođe ima jedan glas. On mora formalno, za potrebe zapisnika, proglasiti rezultate glasanja. Odluke se najčešće donose na redovnim sedmicama.

Zadaci i ovlaštenja Komisije su vrlo široki i raznovrsni, ali se mogu svrstati u četiri osnovne grupe:

- „*čuvar osnovnih ugovora*“ - kontroliše da li se odredbe prava Evropske unije pravilno primjenjuju i da li su novousvojene mjere u skladu sa komunitarnim aktima. Ovu nadležnost primjenjuje na države članice, ali i na druge institucije EU (Savjet, Parlament i Evropsku centralnu banku).
- „*Pravo inicijative*“ - isključivi zakonodavni inicijator u okviru prvog stuba EU, dok tu nadležnost dijeli sa Savjetom u okviru drugog i trećeg stuba. Evropska komisija je glavni predlagač komunitarnih akata. Značajanje i suodlužuju i odnos EK sa Evropskim parlamentom.

- „Izvršna vlast Zajednice“ - ostvaruje se kroz primjenu i administriranje politika Savjeta i Evropskog parlamenta na dnevnoj osnovi. Komisija se stara o realizaciji usvojenih akata, sprovodi budžetski plan, upravlja fondovima (kohezionim, regionalnim i strukturnim).
- Spoljnopoliti ka nadležnost - predstavljanjem interesa Evropske unije u me unarodnim ekonomskim odnosima, te u oblasti pregovaranja u ime EU o sklapanju me unarodnih ugovora o saradnji, trgovini i pridruživanju. 6 EK zastupa EZ u me unarodnim organizacijama (na pr. UN, STO), nadležna je za razvojne programe i programe pomo i nerazvijenim zemljama, u estvuje u razmatranju pitanja iz oblasti spoljne i bezbjednosne politike, kao i u policijsko-pravnoj saradnji.

Ukratko, Evropska komisija se, zahvaljuju i monopolu nad zakonodavnom inicijativom, širokim izvršnim nadležnostima i živom me unarodnom aktivnoš u, smatra „pokreta em procesa evropskih integracija“.

2.3 Savjet ministara (Savjet EU)

Savjet Evropske unije, zajedno sa Evropskim parlamentom, predstavlja *glavno tijelo Evropske unije u kome se donose odluke*. Kao i Evropski parlament i Komisija, savjeti evropskih zajednica stvoreni su osniva kim ugovorima 50-ih godina prošlog vijeka. Kao jedinstveni Savjet za sve tri evropske zajednice, konstituiše se 1965. godine, kada je donijet Ugovor o spajanju institucija.

Savjet EU se sastoji od ministara vlada svih zemalja EU, a esto se naziva samo Savjet ili Savjet ministara. Koji e ministar u estvovati na kojem sastanku zavisi o tome koje su teme na dnevnom redu. Ako, na primjer, Savjet odlu i raspravljati o ekološkim pitanjima, na sastanku e biti prisutan ministar zaštite okoline iz svake države lanice Unije te e se zvati “Savjet za zaštitu okoline”. Radni jezici su engleski, francuski i njema ki. Savjet se sastaje u devet „konfiguracija“:

1. Opšti i spoljni poslovi;
2. Oblast saobra aja, telekomunikacija i energije;
3. Oblast zaštite životne sredine;
4. Ekonomski i poslovi finansija;
5. Pitanja konkurencije;
6. Pitanja pravosu a i unutrašnjih poslova;
7. Pitanja zapošljavanja, socijalne politike, zdravstva i zaštite potroša a;
8. Poljoprivreda i ribarstvo;
9. Obrazovanje, omladinska i kulturna politika

Savjet vrši funkciju glavnog zakonodavca u Evropskoj uniji. On zajedno sa Evropskim parlamentom usvaja budžet EU i zaključuje međunarodne ugovore sa državama članicama ili međunarodnim organizacijama. Savjet EU koordinira ekonomskim politikama država članica, donosi odluke potrebne za utvrđivanje i sprovođenje zajedničke spoljne i bezbjednosne politike i usvaja standarde u policijskoj i pravosudnoj saradnji u pitanjima međunarodnog kriminala.

Savjet bira Predsjednika i Generalnog sekretara. Predsjednik Savjeta je ministar države članice koja trenutno ima mjesto predsjedavajućeg Savjeta EU, dok je Generalni sekretar na čelu Sekretarijata Savjeta i bira se jednoglasno. Generalni sekretar je istovremeno i Visoki predstavnik za zajedničku spoljnu i bezbjednosnu politiku (CFSP). Predsjedavanje Savjetom se rotira svakih šest mjeseci. Predsjedavajuća država u toku šestomjesečnog mandata predsjedava svim sastancima Savjeta EU, promovira zakonske i političke odluke i pomaže saradnju između država članica.

Savjetu pomaže Komitet stalnih predstavnika (COREPER), koji se sastoji od ambasadora ili njihovih zamjenika iz diplomatskih predstavništava zemalja članica u Briselu. Sjednice COREPER-a održavaju se jednom nedjeljno. COREPER priprema zasjedanja Savjeta, pregovara o temama koje se lako usaglašavaju, dok se važnija pitanja raspravljaju na Savjetu.

U Savjetu se odluke donose ili jednoglasno ili kvalifikovanom većinom. Način glasanja zavisi od vrste odluka koje se donose. Čak i u onim odlukama za koje je propisana kvalifikovana većina, pokušava se postići jednoglasnost kad god je to moguće. U nekim jako osjetljivim područjima, poput zajedničke spoljne i bezbjednosne politike, poreske i imigracione politike, odluke moraju da se donesu jednoglasno, dok je u najvećem broju slučajeva potrebna kvalifikovana većina.

Države posjeduju različit broj glasova u Savjetu (Tabela 1), a broj glasova vezan je za broj stanovnika, ali postoji korektivni faktor za manje države, koji imaju više glasova nego što bi imale direktnom proporcijom sa brojem stanovnika. Korekcija je uvedena kako bi se balansirao uticaj velikih i malih država. Od 1. novembra 2004. god. važi modifikovan sistem vrijednosti glasanja, a za kvalifikovanu većinu je potrebna „dvostruka“ većina – prema broju stanovnika i prema broju država. Kvalifikovana većina je:

većina od država članica (u nekim slučajevima dvije trećine članica), minimum 232 glasa u korist prijedloga (72,3% od ukupnog broja).

Moguće je zatražiti i provjeru da glasovi u korist prijedloga predstavljaju 62% od ukupnog broja stanovnika EU. Ukoliko ovo nije ispunjeno, odluka se ne usvaja.

Raspored glasova u Savjetu EU prema državama članicama

DRŽAVA	BROJ GLASOVA U SAVJETU	DRŽAVA	BROJ GLASOVA U SAVJETU
Njemačka, Francuska, Italija, Ujedinjeno Kraljevstvo	29	Austrija, Švedska, Bugarska	10
Španija, Poljska	27	Danska, Irska, Litvanija, Slovačka, Finska	7
Rumunija	14	Kipar, Estonija, Letonija, Luksemburg, Slovenija	4
Holandija	13	Malta	3
Češka, Belgija, Grčka, Mađarska, Portugal	12	UKUPNO:	345

2.4 Evropski savjet

Evropski savjet predstavlja instituciju koja, gledano strogo formalno, i nije organ Evropske unije. Uspostavljanje ove institucije započelo je 1974. godine, kada je odlučeno da radni sastanci šefova država članica postanu redovni. Ipak, pravni korijen postojanja ove institucije vodi od usvajanja Jedinstvenog evropskog akta (JEA), koji je donijet 1986. godine, dokumentom u kojem se Evropski savjet prvi put pominje.

Evropski savjet čine šefovi država ili vlada država članica i predsjednik Komisije. Njima u radu pomažu ministri inostranih poslova i jedan član Komisije (najčešće potpredsjednik). JEA propisuje da se Evropski savjet sastaje dva puta godišnje, a ti sastanci se zovu samiti ili sastanci na vrhu. Nakon svakog zasjedanja dužan je da podnese izvještaj Evropskom parlamentu i da sačinjava godišnji pismeni izvještaj o radu članica Evropske unije.

Ni poslije usvajanja Mاستrihtskog sporazuma nije promijenjena odredba Ugovora o osnivanju Evropske zajednice (Briselski ugovor), koji je postao sastavni dio Ugovora o Evropskoj uniji, i ime je Evropski savjet ostao izvan prvog, centralnog stuba Evropske unije. Za Evropski savjet se može reći da je igrao veoma značajnu ulogu u razvoju evropskih integracija. Ta uloga je bila bazirana na izuzetno velikoj političkoj težini odluka koje on donosi. Evropski savjet donosi isključivo političke odluke. On je inicijator najznačajnijih politika EU i ima ovlaštenja da razrješava sporna pitanja oko kojih nije moguće postići

dogovor u Savjetu EU. Na sastancima Evropskog savjeta se mijenjaju i osniva ki ugovori. On nema snagu donošenja zakonodavnih odluka, za razliku od Savjeta Evropske unije i Evropskog parlamenta. Evropski savjet igra zna ajnu ulogu u koordiniranju razli itih politika, a pored primjetnog zna aja u odre ivanju strateških pravaca spoljne politike, posebnu ulogu imao je u procesu uvo enja zajedni ke valute i cjelokupnom procesu evropskih integracija.

Sjednicama Evropskog savjeta predsjedava predsjednik ili premijer zemlje koja je u tom trenutku predsjedavaju a u EU. Predsjedavanje je rotiraju e na period od šest mjeseci. Države se na mjestu predsjedavaju eg smjenjuju po odre enom redoslijedu, a kada sve pro u po jedan period predsjedavanja ciklus kre e iznova.

Jedan od osnovnih ko ionih faktora u razvoju Evropske unije, koji znatno usporava rad Evropskog savjeta, je sistem odlu ivanja. Konsenzus se kao osnovni princip lagano napušta u radu svih institucija Evropske unije, što je promjenama osnovnih ugovora otpo elo i u radu ove institucije. Od konsenzusa se uglavnom odustalo, s tim što su izabrani izuzeci u kojima se dozvoljava donošenje odluka kvalifikovanom ve inom. Dakle, slobodno možemo re i, ovaj nekada osnovni princip odlu ivanja sada se primjenjuje samo u izuzetnim slu ajevima za pitanja od naro itog zna aja.

2.5 Evropski parlament

Evropski parlament je jedini neposredno izabrani zakonodavni organ Evropske unije. Nastanak ove institucije poklapa se sa nastankom Evropske zajednice za ugalj i elik, koja je formirala zajedni ku skupštinu u septembru 1952. godine. Njene lanove izabrali su nacionalni parlamenti šest zemalja osniva a zajednice. U martu 1958. nadležnost joj je proširena na pokrivanje još dvije zajednice - EUROATOM-a i Evropske ekonomske zajednice. Skupština tada mijenja naziv u Evropska parlamentarna skupština. Iako je sama sebe nazivala parlamentom, takvu ulogu je dobila tek stupanjem na snagu Jedininstvenog evropskog akta 1987. godine.

Od 1979. njegove lanove direktno biraju gra ani EU koje zastupaju, odnosno Parlament predstavlja gra ane, a ne države. Izbori se održavaju svakih pet godina, a svaki gra anin EU-a koji je prijavljen kao glasa ima pravo glasati. Parlament na taj na in izražava demokratsku volju gra ana Unije (više od 500 milijona ljudi), te zastupa njihove interese u raspravama s drugim institucijama EU-a.

Sadašnji Parlament ima 785 poslanika iz svih 27 država EU-a. Sjedište mu je u Strazburu. Gotovo jedna trećina njih (oko 240) su žene.



Evropski parlament

Zastupnici Evropskoga parlamenta (MEP), iako se biraju po nacionalnim kvotama (tabela 2), ne sjede u nacionalnim blokovima, nego u sedam ili više evropskih političkih skupina. Oni predstavljaju sva stajališta o evropskim integracijama, od snažno proevropskih do otvoreno evroskeptičnih. Tri vodeće političke grupacije su evropske narodnjačke partije (demohrišćani) i evropske demokrate (EPP-ED), socijal-demokrate (PES) i liberalno-reformističke stranke (ALDE).

Evropski parlament - zastupljenost po zemljama

DRŽAVA	Broj Zastupnika	DRŽAVA	Broj Zastupnika
Njemačka	99	Bugarska, Austrija	18
V. Britanija, Francuska, Italija	78	Slovačka, Danska, Finska	14
Španija i Poljska	54	Irska, Litvanija	13
Rumunija	35	Letonija	9
Holandija	27	Slovenija	7
Grčka, Belgija, Češka Republika, Mađarska, Portugal	24	Estonija, Kipar i Luksemburg	6
Švedska	19	Malta	5
UKUPNO:		785	

Zadaci Evropskog parlamenta slični su onima ostalih parlamenata, tj. prihvatanje zakona i kontrola izvršne vlasti. Parlament uostvuje u sve većem broju odluka, a neke se mogu donijeti samo uz saglasnost i Savjeta ministara i

Parlamenta (postupak suodluivanja). Tri osnovne funkcije Evropskoga parlamenta su:

- zakonodavna
- kontrolna nad Evropskom komisijom
- budžetska

Osnovni zadaci, odnosno nadležnosti Evropskog parlamenta prikazani su na slede ojtabeli:

Nadležnosti Evropskog parlamenta

NADLEŽNOSTI EVROPSKOG PARLAMENTA				
Zakonodavne i budžetske	Kontrolne	Imenovanja	Meunarodne oblasti	Specifične oblasti
<ul style="list-style-type: none"> › Usvaja zakone › Usvaja budžet EU › Dijeli svoja ovlašćenja sa Savjetom ministara 	<ul style="list-style-type: none"> › Nagleda ostale institucije EU 	<ul style="list-style-type: none"> › Potvrđuje, izme u ostalog, imenovanje Komisije 	<ul style="list-style-type: none"> › Konsultuje se za određene međunarodne sporazume 	<ul style="list-style-type: none"> › Evropski forum-Parlament je vrelo ideja

2.6 Evropski sud pravde

Evropska unija je zajednica koja je zasnovana na pravu. Pravda, demokratija i ljudska prava – temeljna su evropska načela, a kvalitet i nezavisnost pravosuđa su imperativ demokratije u EU i različitih zajedničkih evropskih institucija. Evropske države dijele ista temeljna načela demokratske pravde, iako je to nasljeđe različitih tradicija.

Evropski Sud pravde je najviši sudski organ Evropske unije i čini ga 27 sudija, po jedan iz svake države članice, i 8 nezavisnih advokata. Svaki od njih se imenuje na period od šest godina uz saglasnost svih država članica. Sudije su ličnosti koje imaju stručne kvalifikacije za vršenje najviših sudskih funkcija u svojim državama i čija se nezavisnost i nepristrasnost ne dovodi u pitanje. Uloga nezavisnih advokata je da pomažu sudijama, tako što daju svoje mišljenje o svim slučajevima, postuju i princip nepristrasnosti i nezavisnosti. Sud pravde se stara o tome da odluke EU budu adekvatno interpretirane i primjenjene, tako da mu je *glavna nadležnost zaštita i tumačenje komunitarnog prava*.

Sud zasjeda u punom sastavu (kada su izuzetno važni slu ajevi u pitanju) ili u vije ima sa injenim od tri ili pet sudija. Sjedište mu je u Luksemburgu.

Pred Sudom pravde može se na i svako pojedina no pravno ili fizi ko lice koje ne poštuje ugovore ili odluke koje donose organi EU, ali i država lanica ili organ EU ukoliko krši odredbe komunitarnog prava. Sud je jedina institucija koja, na zahtjev nekog od nacionalnih sudova država lanica, može da tuma i osniva ke ugovore. Sud pravde presu uje i u slu aju žalbi na odluke Suda prve instance. Sud pravde je sud najviše instance, tj. njegove odluke su kona ne i obavezuju e.

Evropski sud pravde je nadležan za sljede e vrste postupaka:

- postupci za ocjenu zakonitosti akata donijetih od strane institucija Evropske unije;
- postupci zbog ne injenja od strane Evropske komisije, Parlamenta i Savjeta ministara;
- postupci Evropske komisije ili države lanice protiv države lanice i
- postupci po zahtjevima za odluku o prethodnom pitanju upu enom od strane nacionalnih sudova.

2.7 Evropski revizorski sud

Evropski revizorski sud je uspostavljen 1977. godine i ine ga po jedan lan iz svake države lanice. Njegova nadležnost se prostire na oblasti kontrole prikupljanja prihoda Unije, troškova i rukovanja budžetom EU. On ima pravo da, u slu aju kršenja finansijskih propisa, pokrene postupak pred Sudom pravde. Evropski revizorski sud:

- kontroliše prihode i troškove institucija EU
- garantuje zdravo finansijsko upravljanje
- omogu ava Evropskom parlamentu da odobri izvršavanje budžeta.

2.8 Pomoćni organi i tijela

2.8.1 Evropski ekonomski i socijalni odbor

Evropski ekonomski i socijalni odbor (EESC) ima namjenu predstavljanja civilnog društva u okviru Unije. Osnovan je 1957. godine Rimskim ugovorom, a čini ga 344 članova, koje imenuje Savjet EU-a na prijedlog zemalja članica. Ima savjetodavnu ulogu i daje mišljenje eminentnih predstavnika različitih kategorija ekonomskog i socijalnog života Unije (poslodavaca, sindikata, udruženja potrošača, interesnih grupa, preduzetnika i drugih). Ugovor o EZ-u obvezuje zakonodavne institucije EU-a (Komisiju, Savjet ministara, Parlament) da o određenim zakonodavnim projektima traže mišljenje Odbora, ali ga one u nekim pitanjima traže i bez predviđene obveze. Evropski ekonomski i socijalni odbor ima tri glavne uloge:

- savjetuje Evropski savjet, Komisiju i Evropski parlament na njihov zahtjev ili na sopstvenu inicijativu;
- podstiče civilno društvo u zemljama koje nisu članice EU;
- podržava ulogu civilnog društva u zemljama koje nisu članice EU i pomaže pri uspostavljanju savjetodavnih struktura.

2.8.2 Komitet regiona

Komitet regiona (COR) predstavlja lokalne zajednice u EU. Ovaj savjetodavni organ osnovan je 1994. godine i sastavljen je također od 344 članova koje predlažu zemlje članice. Njegovo osnivanje odražava želju zemalja članica, ne samo da uvažavaju identitet i regionalne, odnosno lokalne interese, nego da sudjeluju u regionalnom razvoju i sprovođenju komunitarnih politika. Odbor ima sjedište u Briselu, a sastoji se od predstavnika regionalne i lokalne vlasti zemalja članica EU-a (načelnika i gradonačelnika, zastupnika regionalnih skupština, odbornika, itd.). Komitet postaje čuvar na polju supsidijarnosti, po kojemu se odluke trebaju donositi što bliže građanima. Ugovori obvezuju Komisiju i Savjet ministara da se konsultuju s Komitetom regiona kada prijedlozi imaju uticaj na regionalnoj ili lokalnoj razini, a posebno za pitanja vezana uz ekonomsku i socijalnu koheziju, strukturne fondove, obrazovanje i kulturu, zdravstvo, okolinu, transport i transevropske mreže.

Komitet regiona:

- pruža informacije o posljedicama članstva u EU za lokalne i regionalne vlasti;
- pruža mogućnost lokalnim i regionalnim vlastima zemalja kandidata da učestvuju u radu Komiteta i prije samog ulaska njihove zemlje u EU.

2.8.3 Evropska investiciona banka

Evropska investiciona banka (EIB) osnovana je 1958. godine u skladu sa Rimskim ugovorom, sa sjedištem u Luksemburgu. EIB je finansijska institucija EU-a, a temeljni joj je cilj posuđivanje novca na finansijskom tržištu kako bi se finansirali evropski projekti. Ti projekti pridonose ekonomskom i socijalnom razvoju zemalja članica EU-a. Banka prvenstveno investira u najzaostaliya područja Unije. Ona odobrava zajmove, a ne pomaže što znači da svaki investirani iznos treba biti vraćen.



3. Proširenje EU

Evropsko ujedinjenje pošlo je od integracije u dvije ključne industrijske grane, proizvodnja uglja i željeza. Ovaj proces trebalo je ubrzo da slijede i ostale privredne grane i oblasti, s ciljem da se u budućnosti postigne postepeno stapanje različitih nacionalnih privreda. Šest država osnivača (Njemačka, Francuska, Belgija, Holandija, Italija i Luksemburg) Evropske zajednice za ugljen i željezo, Evropske ekonomske zajednice i Evropske zajednice za atomsku energiju, suočeni sa pozitivnim iskustvima i rezultatima, za relativno kratko vrijeme postojanja ove tri zajednice, nijesu željeli da stvore jednu privredno-političku zajednicu, koja će biti izolovana od ostatka Evrope. U cilju prevazilaženja ove slabosti, zemlje osnivačice i EEZ su u osnivačkom aktu predvidjele proširenje Zajednice prijemom novih članova, kao i različitih oblika saradnje sa trećim zemljama. Zajednica evropskih država je od samog početka bila privlačna za druge države. Ne samo zbog uspješnog stvaranja jedinstvenog tržišta, već i zbog toga što je predstavljala simbol mira i prosperiteta u Evropi. Do sada je Zajednica (EU od 1992.) imala šest talasa proširenja, dakle, šest puta je došlo do prijema novih država u Zajednicu, tj. EU (Tabela 4). Hrvatska i Turska su zemlje kandidati sa kojima pregovori o pristupanju još nisu otpočeli.

Hronološki pregled širenja EZ/EU

GODINA PROŠIRENJA	BROJ ČLANICA	DRŽAVA
Osnivanje ECSC (1951.)	6	Belgija, Francuska, Italija, Luksemburg, Holandija, Zapadna Njemačka
1973	9	Danska, Irska i Ujedinjeno Kraljevstvo (Velika Britanija i Sjeverna Irska)
1981	10	Grčka
1986	12	Portugal i Španija
1990	12	Ujedinjenje Zapadne i Istočne Njemačke u SR Njemačku
1995	15	Austrija, Finska i Švedska
2004	25	Kipar, Češka Republika, Estonija, Letonija, Litvanija, Mađarska, Malta, Poljska, Slovačka i Slovenija
2007	27	Bugarska i Rumunija

3.1 Politika proširenja EU

Ugovor o Evropskoj uniji iz '92. godine isti je da bilo koja evropska država može da podnese zahtjev da postane član EU. Nakon značajnih promjena koje su se u Evropi odigrale 1989-91. godine, urušavanjem komunističkog sistema, Evropska unija je morala da izgradi novu politiku prema zemljama Centralne i Istočne Evrope, koje su izrazile želju da postanu članice Zajednice. Do tada nijesu postojale ugovorne odredbe o uslovima prijema, već su sve evropske zemlje koje poštuju načela slobode, demokratije, poštovanja ljudskih prava i fundamentalnih sloboda kao i pravne države mogle tražiti i postati članicom Unije. Uslovi primanja i prihvatanja predmet su sporazuma između zemalja članica i zemlje koja želi da pristupi u članstvo. Navedeni sporazum podvrgava se ratifikaciji svih zemalja ugovornica, u skladu sa njihovim ustavnim pravilima.

U junu 1993. godine šefovi država i vlada zemalja članica EU su se sastali u Kopenhagenu, kako bi razmotrili pitanje novog proširenja EU ka istoku. Na ovom sastanku oni su izrazili političku spremnost za prijem zemalja Srednje i Istočne Evrope, ali su istovremeno odlučili da uspostave određene kriterijume, koje države moraju da ispune kako bi postale punopravne članice EU. To su takozvani „kopenhaški kriterijumi”, koji obuhvataju političke, ekonomske i pravne predušlove za pristup u članstvo u EU:

Politički - zemlje kandidati moraju imati stabilne institucije koje osiguravaju demokratiju, vladavinu prava, ljudska prava i zaštitu manjina;

Ekonomski - zemlje kandidati moraju imati djelotvornu tržišnu ekonomiju i moraju biti u stanju boriti se s pritiskom konkurencije i tržišnih utakmica unutar Unije;

Pravni - zemlje kandidati moraju preuzeti obaveze koje proizlaze iz članstva, uključujući i slaganje s ciljevima političke, ekonomske i monetarne unije. To znači da zemlje kandidati moraju u potpunosti prihvatiti pravne tekovine EU-a (acquis).

Pored ovih osnovnih kriterijuma, u Madridu, 1995. godine, je dodat još jedan (tzv. administrativni ili madridski kriterijum) koji se odnosi na prilagodbu i unapređenje administrativnih, upravnih i pravosudnih struktura normama EU kako bi se zakonodavni okvir EU mogao djelotvorno primjenjivati. Ispunjavanje ovih kriterijuma podrazumijeva potpunu javnost i transparentnost rada i aktivnu ulogu Parlamenta, komora, sindikata, nevladinih organizacija u cilju ostvarenja društvenog konsenzusa i obezbjeđenja podrške javnog mnjenja.

Evropski savjet je na zasjedanju u Luksemburgu, 1997. godine, odlučio na kojim zemljama mogu da počinju pregovori o pristupanju. Evropska komisija je predložila Parlamentu „Agendu 2000” - dokument koji detaljno opisuje pripreme za članstvo u EU. Pošto je detaljno proučila izvještaje zemalja kandidata za članstvo, koji su se ticali institucija i trenutnih reformi u svakoj pojedinoj zemlji, Komisija je preporučila pokretanje pregovora o članstvu sa Poljskom, Mađarskom, Estonijom, Slovenijom i Ciprom. Ovaj proces pregovora podrazumijeva redovne sastanke na kojima se raspravlja o pitanjima od opšteg značaja za učesnike da bi se razvila i produbila njihova saradnja u spoljnoj politici i bezbjednosti, zakonodavnim i unutrašnjim poslovima, i na drugim poljima od zajedničkog interesa, posebno u ekonomiji i regionalnoj saradnji. U cijeli ovaj proces je uključen „program pomoći EU”. Krajem 1998. godine EU je odlučila da otpočne pregovore sa još šest država (Slovačka, Češka, Litvanija, Letonija, Malta i Turska). Pregovori sa Turskom nijesu otpočeli, jer je zaključeno da ekonomski i politički uslovi nijesu dostigli nivo koji Unija zahtjeva za prijem novih članova. Nova politika proširenja zahtjevala je i promjene u okviru same Evropske unije. Ona je takođe morala da se pripremi za prijem novih država, a isto tako je morala da prilagodi svoje institucije većem broju država, što je i učinjeno Ugovorima iz Amsterdama (1999.), Nice (2001.), Ugovorom o ustavu za Evropu (koji je odbijen na referendumima u Francuskoj i Holandiji) i Lisabonskim ili Reformskim sporazumom (koji je doživio istu sudbinu kao i prethodni ugovor).

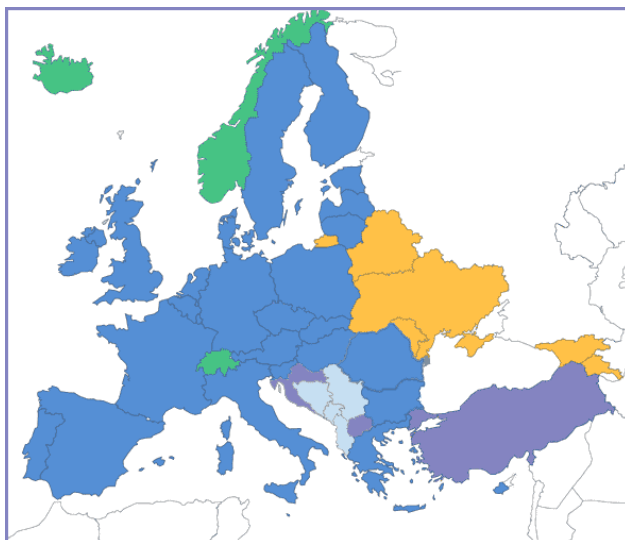
Regionalna politika EU prema pet zemalja Zapadnog Balkana (Albanija, BiH, Hrvatska, Makedonija i Srbija i Crna Gora-ili matematičkim riječima nikom rečeno EX-YU minus Slovenija, plus Albanija) je dobila naziv „Proces stabilizacije i pridruživanja” - PSP. U junu 2000. godine na Samitu u Feiri pet balkanskih zemalja su dobile status potencijalnih kandidata za članstvo u EU, što je i potvrđeno na Samitu koji je održan u Zagrebu 24.11.2000. godine. Za članstvo je neophodno ispuniti „opšte uslove” (kriterijume iz Kopenhage) i „specifične uslove” za balkanske zemlje („politika uslovljenosti”). Tako se buduća politika pridruživanja u narednim godinama ipak dijelom modifikuje, a uslovi za zemlje kandidate su sve strožiji. Ove promjene sažete su u tri osnovna principa pristupa Evropske komisije po pitanju proširenja koji obuhvataju: dalju konsolidaciju procesa, striktno uslovljavanje i pojačanu komunikaciju (na engleskom tri „C” - Consolidation, Conditionality and Communication). Prevedeno, princip tri «K» obuhvata:

konsolidaciju (konsoliduje se, tj. u vrš uje se posve enost EU prijemu novih članica), kondicionalnost (taj prijem je uslovljen punim ispunjenjem svih političkih, ekonomskih i institucionalnih kriterijuma za članstvo) i komunikaciju (sa "tehničkom" jezika treba pre i na pravi dijalog između Brisela, sadašnjih i budućih članica EU, u kojem će se uostvareti građansko društvo, mediji i stručna zajednica).

Tako će, veća pažnja da se se analizi asorpcionog kapaciteta EU da prima nove članice, ne ugrožavaju i potrebu interne stabilizacije EU-27; posebna pažnja posveti će se stavovima samih građana EU o politici proširenja. Drugim riječima, na kraju našeg konsolidovanja i „evropeizacije“ članstvo u EU je politička odluka jer ona pored ocjena naših reformi, ocjenjuje i da li je ona sama, EU, spremna da nas apsorbuje.

Ovi novi kriterijumi, još jednom su potvrdili evropsku poruku sa Samita u Solunu 2003. godine da "nema prečica do EU" i da je proces pridruživanja dugotrajan i kompleksan proces koji zahtjeva puno angažovanje svih ključnih segmenata društva u jednoj državi.

Politička karta Evrope



- članice Evropske unije
- članice Evropskog udruženja slobodne trgovine (EFTA)
- Države kandidati za EU članstvo
- Potencijalne države kandidati za EU članstvo
- Ostale evropske države koje imaju perspektivu integriranja u EU

Izvor: <http://www.europe.hr/index.php?&catid=107&language=0> (21.11.2007.)

4. Evropska perspektiva Balkana

Region Jugoisto ne Evrope je dugo bio od sekundarne važnosti za države članice Evropske unije. Naime, one su dugo vremena vodile računa kako o sopstvenim integracionim problemima, tako i o regionu Srednje Evrope. Taj region je, prije svega, zbog velike ekonomske snage, a i zbog neposredne blizine državama članicama, skoro potpuno bacio u sjenku prostor Balkana, koji je već i dio tih godina bio opterećen ratnim sukobima. Međutim, okončanje rata u bivšoj SFRJ, dovelo je do toga da se taj odnos u velikoj mjeri izmijenio. Ne bi trebalo zaboraviti da je upravo na području Zapadnog Balkana prvi put neuspješno demonstrirana Zajednička spoljna i bezbednosna politika Evropske unije, tako da je ona imala motiv više da se dodatno angažuje na ovom dijelu evropskog kontinenta. Naravno, i prije nego što su se pomenuti događaji desili, Evropska unija je imala neku vrstu odnosa sa ovim regionom, naročito sa SFRJ i donekle Rumunijom. Države članice EU su bile glavni spoljnotrgovinski partner SFRJ sa 45% udijela u ukupnom spoljnotrgovinskom prometu. Godine 1980. između EU i SFRJ je sklopljen Sporazum o saradnji koji je predviđao produbljivanje ekonomske saradnje, podrazumijevaju i pri tome finansijsku i tehničku pomoć SFRJ. Krajem 1990. godine SFRJ dobila je mogućnost da koristi i sredstva iz PHARE programa. Umjesto da ovakav, slobodno se može reći, povlašćen status iskoriste na najbolji mogući način, republike SFRJ su povele građanski rat koji je zamrznuo sve odnose sa državama članicama EU. Naravno, nijesu sve bivše republike prošle isto. Slovenija je, zajedno sa Hrvatskom, dobila nezavisnost 1992. godine i uveliko koristi i pomoć EU, postala članicom 2004. godine. Hrvatska je imala zahlaćenje odnosa sa EU od akcije Oluja (1995. godine) pa sve do 2000. godine. Makedonija je dosta daleko odmakla u proceduri pridruživanja, dok je BiH, opterećena mnogobrojnim unutrašnjim problemima, i dalje daleko od EU. Slično je i sa ostalim zemljama, ali je važno napomenuti da posljednjih godina ovaj region napreduje.

Na osnovu uspjeha koji je postigla u preko pedeset godina evropske regionalne i političke saradnje, Evropska unija aktivno pomaže zemlje Zapadnog Balkana u jačanju demokratije i uspostavljanju bliže međusobne saradnje, pri čemu promovise konstantan ekonomski rast u regiji. Albanija, Bosna i Hercegovina, Hrvatska, Bivša Jugoslovenska Republika Makedonija, Srbija i Crna Gora su bez izuzetka predane konceptu trajne ekonomske, društvene i političke stabilnosti koje su garant tješnjih veza sa Evropom. Uvidjevši tu činjenicu, Evropska komisija je u maju 1999. godine pokrenula Proces stabilizacije i pridruživanja.

4.1 Proces stabilizacije i pridruživanja (PSP)

Proces stabilizacije i pridruživanja (PSP) je naziv za cjelovit, strateški pristup Evropske unije prema zemljama Zapadnog Balkana (termin se koristi u EU i obuhvata Hrvatsku, BJR Makedoniju, Srbiju i Crnu Goru, BiH i Albaniju). Riječ je o procesu koji podrazumijeva itav niz aktivnosti i odnosa između zainteresovane države Zapadnog Balkana i EU, kao i postepeno usvajanje prava EU. Osnovni cilj PSP-a je ostvarivanje pridruživanja zemalja ovog regiona EU, uz istovremeno uspostavljanje pune i trajne stabilizacije, ne samo pojedina njih država već i regiona u celini. Značajan sastavni dio PSP-a je insistiranje na međusobnoj regionalnoj saradnji zemalja koje žele da se pridruže EU. Proces stabilizacije i pridruživanja prati Evropska komisija. Njen zadatak je da, uzimajući u obzir opšte kriterijume iz Kopenhagena i pojedinačne kriterijume i preporuke za svaku državu, svake godine sačinjava Izveštaje o stabilizaciji i pridruživanju. Evropska komisija objavila je prvi izveštaj aprila 2002. godine, zatim marta 2003. godine, pa marta 2004. godine, a od 2005. godine, to radi svakog novembra (do kraja 2008. godine objavljeno je sedam godišnjih izveštaja).

Proces stabilizacije i pridruživanja se vremenski dijeli u dvije faze. Objekti faze su vezane za sprovođenje ključnog pravnog dokumenta: Sporazuma o stabilizaciji i pridruživanju (SSP). Prva faza, jeste procjena opštih uslova unutar države (ekonomskih, socijalnih, pravnih i političkih), kao i priprema administrativnih struktura (stvaranje i jačanje nadležnih državnih institucija). Ova faza počinje u trenutku kada država izrazi zainteresovanost za uspostavljanje Sporazuma o stabilizaciji i pridruživanju sa EU, a okončava se objavljivanjem „Studije o izvodljivosti” od strane Evropske komisije. Značaj ove studije je što njen zaključak izražava stav EU o tome da li je zainteresovana država u stanju da sprovede obaveze za koje će se vezati potpisivanjem Sporazuma o stabilizaciji i pridruživanju. U slučaju da je procjena EU pozitivna, otpočinje druga faza procesa stabilizacije i pridruživanja. Druga faza podrazumijeva pregovore o Sporazumu o stabilizaciji i pridruživanju, njegovo potpisivanje i efikasno sprovođenje.

4.2 Sporazum o stabilizaciji i pridruživanju (SSP)

Sporazum o stabilizaciji i pridruživanju je međunarodni ugovor između države potpisnice (sa Zapadnog Balkana) i EU koji uspostavlja pravni okvir za uzajamnu saradnju i postepeno približavanje evropskim standardima. SSP pripada tipu ugovora o asocijaciji kakav je i Evropski ugovor koji su sa EU potpisale zemlje Centralne i Istočne Evrope, koje su u maju 2004. godine postale

postale punopravne članice EU. Sadržaj ugovora, odredbe, ciljevi, institucije, zajednička tijela, mehanizmi, tranzicioni period, skoro su identični sa evropskim ugovorima. Osnovne razlike između u SSP i evropskih sporazuma, odnosno razlike u načinu uvođenja ova dva regiona su u sadržaju razvojne klauzule i u odredbama o regionalnoj saradnji. Sklapanjem SSP državi se, u razvojnoj klauzuli, potvrđuje status potencijalnog kandidata za članstvo u EU, ali se ne definiše unaprijed bilo kakav datum pristupanja EU. Približavanje punopravnom članstvu temelji se na individualnim sposobnostima prihvatanja evropskih standarda i kriterija, dostignu ima u izgradnji regionalne stabilnosti i pojedinačnim rezultatima u sprovođenju obaveza koje proizilaze iz pridruženog članstva. Zaključivanjem SSP-a otpočinje institucionalizacija odnosa sa EU.

Ciljevi sporazuma su razvijanje političkog dijaloga između EU i zemlje potpisnice sporazuma, zatim postupnog usklađivanja nacionalnog zakonodavstva sa propisima EU, postupno razvijanje zone slobodne trgovine između dvije strane potpisnice, te podsticanje regionalne saradnje u okviru SSP-a. Trgovinske odredbe primjenjuju se odmah nakon potpisivanja SAA, kada na snagu stupa Privremeni sporazum o trgovinskim i sa njima povezanim pitanjima između Evropske zajednice i države Zapadnog Balkana (tzv. Interni sporazum). Osnovni cilj je obezbjeđenje Zone slobodne trgovine sa EU u roku definisanom sporazumom, uz istovremeno asimetrično ukidanje carina od strane EU. Odmah nakon potpisivanja Privremenog sporazuma, neophodno je donijeti Implementacioni plan za primjenu SSP koji sadrži spisak prioriteta mjera i aktivnosti, sa nosiocima tih mjera i obaveza. Pored obaveza koje se odnose na Zonu slobodne trgovine, druge ugovorne obaveze po osnovu SSP odnose se na:

- uspostavljanje političkog dijaloga između EU i zemlje potpisnice;
- razvoj demokratije, poštovanje ljudskih prava, vladavinu zakona i
- uspostavljanje slobodnog tržišta;
- kretanje radne snage, izjednačavanje statusa preduzeća iz EU koja se osnivaju u zemlji potpisnici, pitanja u vezi se pružanjem usluga;
- postepenu harmonizaciju nacionalnog zakonodavstva sa propisima EU, a naročito u oblastima;
- relevantnim za uspostavljanje jedinstvenog tržišta (pravila koja se odnose na razvoj konkurencije, državnu pomoć, zaštitu prava intelektualne, komercijalne i industrijske svojine, javne nabavke, zaštitu potrošača, standarde i sl.);
- ekonomsku saradnju po najvažnijim sektorima;
- kulturnu saradnju, i
- finansijsku saradnju.

4.3 Programi pomoć i EU

Od 1991. godine Evropska unija je najveći i donator u regiji koji je obezbijedio skoro šest milijardi eura u vidu pomoći. Kada se tome još doda humanitarna i bilateralna pomoć, iznos se povećava na preko 20 milijardi eura. Kada je u pitanju naš region, najznačajniji programi pomoći su CARDS i IPA.

Program CARDS (Community Assistance for Reconstruction, Development and Stabilization - Pomoć Evropske zajednice za obnovu, razvoj i stabilizaciju), je program tehničko-finansijske pomoći i Evropske unije usvojen u decembru 2000. godine, čiji je osnovni cilj podrška zemljama Zapadnog Balkana u aktivnom učestvovanju u Procesu stabilizacije i pridruživanja. Programom CARDS zamijenjeni su dotadašnji programi finansijske pomoći i OBNOVA i PHARE, a kao zemlje korisnice programa osim Srbije i Crne Gore pojavljuju se Albanija, Bosna i Hercegovina, Makedonija i Hrvatska. Program je predviđen za period do 31. decembra 2006. godine, a ukupna vrijednost programa je 4,65 milijardi EUR koja je fokusirana na rekonstrukciju i infrastrukturu, promovisanje demokratije, ekonomski i socijalni razvoj i regionalnu saradnju u sljedećih pet prioritarnih sektora:

- Pravosuđe i unutrašnji poslovi: reforma sudstva i policije, migracije i azil, integrisano upravljanje granicama, borba protiv organizovanog kriminala;
- Izgradnja administrativnih kapaciteta: reforma javne uprave, oporezivanje i carine;
- Ekonomski i socijalni razvoj: ekonomska reforma, socijalna kohezija, razvoj infrastrukture na lokalnom nivou, obrazovanje;
- Demokratska stabilnost: razvoj civilnog društva, povratak izbjeglica, reforma medija;
- Okolina i prirodni resursi: jačanje institucija, praćenje i planiranje.

Bliža regionalna saradnja obuhvata:

- Stvaranje mreže bilateralnih sporazuma o slobodnoj trgovini,
- Reintegraciju regije u infrastrukturne mreže,
- Podsticanje organa vlasti na saradnju kako bi odgovorili zajedničkim prijetnjama bezbjednosti.

Evropska komisija je u septembru 2004. usvojila prijedlog Uredbe o osnivanju Instrumenta za predpristupnu pomoć – IPA (Instrument for Preaccession Assistance). Prijedlog Uredbe se trenutno nalazi u proceduri pred Parlamentom i Savjetom, a datum konačnog usvajanja će zavisi od usvajanja sljedeće finansijske perspektive EU za period 2007.- 2013. Prijedlogom Uredbe počinje primjena novog instrumenta je predviđena za 1. januar 2007. Korisnici novog programa podrške su države ZB i Turska. Države su podijeljene na države potencijalne kandidate (Aneks 1: Albanija, BiH, Makedonija i Srbija i Crna Gora) i kandidate (Aneks 2: Hrvatska i Turska), od čega zavisi obim i namjena pomoći. Generalno, cilj programa je usklađivanje sa standardima i politikama EU, uključujući i *acquis communautaire*, što su i preduslovi za članstvo. Podrška će, za sve države korisnice, biti usmjerena na: jačanje demokratskih institucija i vladavine prava; reformu državne uprave, uključujući i ustanovljavanje sistema za decentralizovano upravljanje sredstvima; ekonomsku reformu; zaštitu ljudskih prava i osnovnih sloboda; razvoj civilnog društva; obnovu i mjere za jačanje povjerenja i pomirenja; regionalnu i prekograničnu saradnju. Dodatno, za države potencijalne kandidate pomoć će biti usmjerena i na progresivno usklađivanje sa *acquis-om* i društveni i ekonomski razvoj, a za države kandidate na usvajanje i implementaciju *acquis-a* i pripremu za implementaciju zajedničke poljoprivredne i kohezione politike. Komponente:

1. Podrška tranziciji i jačanju institucija;
2. Regionalna i prekogranična saradnja;
3. Regionalni razvoj;
4. Razvoj ljudskih resursa;
5. Ruralni razvoj.

Države potencijalni kandidati će koristiti sredstva iz prve dvije komponente, dok će države kandidati učestvovati u svih pet komponenti.

5. Crna Gora na putu za EU

Institucionalizacija odnosa između Crne Gore, tada republike SFRJ, i tri evropske zajednice, počinje 2. decembra 1967, kada je zaključena Deklaracija o odnosima SFRJ i Evropske ekonomske zajednice (EEZ), koja se uglavnom odnosila na ekonomsku saradnju. Kuriozitet ovog dokumenta je u tome što je to prvi akt koji je Zajednica u svojoj dotadašnjoj dvadesetogodišnjoj praksi zaključila sa jednom socijalističkom državom Evrope. Deklaraciju vrlo brzo prati zaključivanje dva trgovinska sporazuma SFRJ i Jugoslavije sa EEZ, koji su zaključeni 1970. i 1973. godine – riječ je o sporazumima kojima SFRJ dobija status najvećeg povlašćenja, sa recipročnim koncesijama. SFRJ je već od 1. jula 1971. godine postala i korisnik Opšte šeme preferencijala EEZ, nakon čega je uslijedilo i potpisivanje Sporazuma o saradnji između SFRJ i EEZ, potpisan u Beogradu 2. aprila 1980. Sporazumom se regulišu robna razmjena, finansijska saradnja, industrijska kooperacija, poljoprivreda, saobraćaj, turizam, naučno-tehnička saradnja, kao i saradnja u socijalnoj oblasti. Interes EEZ da razvija saradnju sa SFRJ pokazuje i nivo finansijske i tehničke pomoći, koja je predviđena Sporazumom iz 1980. godine, i koja se utvrđuje Protokolima o finansijskoj saradnji. Sporazum o saradnji iz 1980. dopunjen je 1987, sa namjerom da se dalje liberalizuje trgovina. Jugoslavija je 17. decembra 1990. potpisala Okvirni sporazum PHARE, kojim se međusobna saradnja proširuje i na oblast pomoći za socijalne i ekonomske reforme korištenjem finansijskih i tehničkih mjera. Samo godinu dana kasnije, u trenutku kada je SFRJ institucionalno i finansijski veoma povezana sa evropskim zajednicama, i kada ima status koji bi se mogao smatrati i povoljnijim od statusa koji će dobiti buduće pridružene države Centralne i Istočne Evrope, dolazi do sukoba na njenoj teritoriji, a zatim i do uvođenja sankcija od strane EEZ za čitavu teritoriju Jugoslavije, te otkazivanja Sporazuma o saradnji SFRJ/EEZ.

Crna Gora je, kao dio SR Jugoslavije, tek 1998. obnovila saradnju sa EU. U aprilu 1998. Evropski Savjet odobrio je tri miliona eura kao kratkoročnu pomoć crnogorskoj Vladi da nastavi sa programom ekonomskih i političkih reformi. U decembru 1998. Evropska komisija i Vlada Crne Gore dogovaraju program pomoći u iznosu od pet miliona eura, kao podršku za proces političkih i ekonomskih reformi u Crnoj Gori. Program je pokrивao sektore poljoprivrede, transporta, javne administracije i obrazovanja. I u godinama koje slijede, EU nastavlja sa finansijskom, humanitarnom i tehničkom podrškom Crnoj Gori. Odnosi između Crne Gore i EU u Procesu stabilizacije i pridruživanja uspostavljeni su jula 2001. godine, konstituisanjem Zajedničke konsultativne radne grupe SRJ – EU. Prva faza u okviru Procesu stabilizacije i asocijacije nastavljena je sastancima u “Unaprijede enog stalnog dijaloga” (USD),

što je bio model za ocjenjivanje procesa političkih, ekonomskih i institucionalnih reformi. Prvi sastanak USD održan je 2. jula 2003. i bio je posvećen pravosuđu i unutrašnjim poslovima, odnosno pravosudnom i kaznenom sistemu, reformi policije, borbi protiv kriminala i korupcije, terorizmu, granici, viznom režimu i azilu.

Nakon odobravanja Akcionog plana za harmonizaciju ekonomskih sistema Srbije i Crne Gore od strane Skupštine SCG, Komisija Evropske unije poela je izradu Studije izvodljivosti. Studija o izvodljivosti usvojena je 2005, da bi iste godine poeli pregovori o Sporazumu o stabilizaciji i pridruživanju.

Nepune tri godine od obnove crnogorske nezavisnosti i njenog povratka na političku mapu Evrope, značajni koraci na putu evropskih integracija su ostvareni što potvrđuje jasnu evropsku viziju Crne Gore. S obzirom da su evropske i evroatlantske integracije strateški prioritet naše države, može se reći da je nezavisnost i međunarodno priznanje Crne Gore bilo ključna pretpostavka za ubrzanje integracionog procesa zemlje i preuzimanje pune odgovornosti za demokratske i ekonomske reforme u zemlji, za našu budućnost u EU. Oktobra 2007. Crna Gora je potpisala Sporazum o stabilizaciji i pridruživanju koji je jednoglasno podržan od strane svih političkih partija prilikom ratifikacije u našem Parlamentu. Od januara 2008. godine uspješno primjenjujemo Privremeni sporazum o trgovini sa EU, koji je osnov naše ekonomske integracije sa velikim evropskim tržištem i osnov je naša ukupne ekonomske saradnje i priliva investicija. Sa EU je uspostavljen politički dijalog, kao i redovni unaprijedni stalni dijalog koji prati ocjenu kvaliteta reformi. O ostvarenom progresu EU priprema godišnje izvještaje, a za sam proces reformi u zemlji, na nivou godine, Crnoj Gori pruža do 33 miliona € kroz IPA program.

Juna 2008. usvojen je Nacionalni program za integraciju Crne Gore u EU (NPI) kojim je Crna Gora jasno definisala svoju evropsku agendu u godinama koje slijede, sa projekcijama reformskih aktivnosti u svim oblastima budućih pregovora, do 2012. godine. Nakon stupanja na snagu Sporazuma o viznim olakšicama, pregovaramo intenzivno o liberalizaciji viznog režima za građane Crne Gore u zemljama šengenskog sporazuma. Očekuje se da do kraja ove godine (2009.) pregovore o viznoj liberalizaciji uspješno okončamo, što će omogućiti našim građanima slobodu kretanja, dostojanstvo putovanja i lakše ostvarenje svojih poslovnih, porodičnih i privatnih potreba. Tako će, do kraja ove godine, očekujemo da će većina zemalja EU ratifikovati Sporazum u svojim nacionalnim parlamentima, i time još jednom potvrditi da Crna Gora ostvaruje značajan progres na putu ka EU, afirmišu i pritom sve zajedničke evropske vrijednosti i uspješno ostvaruju i svoje postavljene razvojne i integracione ciljeve,

kao i meunarodno preuzete obaveze.

Na putu evropskih integracija, treba racionalno projektovati ostvarljive ciljeve, grade i novi imidž Crne Gore kao kredibilnog partnera EU, kao zemlje koja ispunjava sve meunarodno preuzete obaveze i zemlje koja daje snažan doprinos politici dobrosusjedstva, regionalnoj stabilnosti i integraciji Balkana na zajedni kom putu ka EU. Upravljeti procesom zna i uvažavati i zna aj faktora vrijeme, ali ne robuju i datumima i formi, davati prednost suštinskim reformskim procesima, gra enju pravnog okvira koji je kompatibilan sa evropskim propisima, stabilizaciji i razvoju našeg institucionalnog okvira u cjelini, kao i ja anju kapaciteta za jasne procedure i punu primjenu svih propisa.

Evropska Unija je u svom osniva kom ugovoru rekla da svaka evropska država koja poštuje i razvija u svojoj zemlji osnovna na ela na kojima se zasniva EU i koja su zajedni ka svim državama lanicama, a to su: na ela slobode, demokratije, poštovanja ljudskih prava i osnovnih sloboda, kao i vladavinu prava, može da zatraži da postane lanica Unije. Imaju i u vidu ostvarene rezultate i strateški zna aj evropskih integracija za budu i razvoj Crne Gore, kao i snažnu podršku gra ana i svih aktera na politiki i javnoj sceni u zemlji, logičan slijed bio je podnošenje zahtjeva za članstvo u Uniji decembra 2008. u Parizu. I sami evropski zvani nici, nazvali su taj sve anin – istorijskom prekretnicom Crne Gore, a istovremeno, najavili da su spremni da Crnu Goru na putu evropskih integracija i dalje prate i podržavaju. Preduzimanjem ovog koraka, postajemo dio jedinstvenog evropskog integracionog procesa, koji okuplja preko pola milijarde ljudi. Pri podnošenju zahtjeva za članstvo u EU, Crna Gora nije bila motivisana postizanjem kratkoro nih ciljeva i rezultata, ili pokušajem da ovaj proces u ini kra im, nego što je to objektivno mogu e. Naprotiv, ovo je logičan nastavak niza doga aja sadržanih u iskustvima svih dosadašnjih procesa proširenja EU, koje predstavljaju intenzivan reformski put unutrašnjih pozitivnih promjena društva, prvenstveno u smislu suštinskih koristi za samu zemlju i njene gra ane.



CRNA GORA

U Podgorici, 15.12. 2008 godine.

Vaša Ekselencijo, gospodine Predsjedniče,

U ime države Crne Gore, slijedeći Rezoluciju crnogorske Skupštine o obavezama u okviru Procesa Stabilizacije i Pridruživanja Evropskoj uniji, čast nam je, u skladu sa č. 49 Ugovora o Evropskoj uniji, podnijeti zahtjev za članstvo Crne Gore u Evropskoj uniji.

Koristimo i ovu priliku, Vaša ekselencijo, da Vam uputimo izraze svog najdubljeg poštovanja,

Predsjednik Crne Gore

Filip Vujanović

Predsjednik Vlade

Milo Đukanović

Predsjednik Skupštine

Ranka Krivokapić

Njegova ekselencija,

Nikolas Sarkozy

Predsjednik Savjeta Evropske unije
Pariz

Trajanje procedura za sticanje statusa kandidata

1. Potpisivanje SSP - 15. oktobar 2007. Luksemburg
2. Privremeni sporazum stupa na snagu - 1. januar 2008.
3. Podnošenje zahtjeva za članstvo u EU - 15. decembar 2008.
4. Odluka Savjeta EU o početku postupka za dobijanje pozitivnog mišljenja „Avis“-a, (proces ide prema EK).
5. Evropska komisija šalje Upitnik (Evropska komisija potroši 2-3 mjeseca za pripremu upitnika).
6. Priprema odgovora od strane Crne Gore. Vrijeme za pripremu odgovora zavisi od prethodne pripremljenosti države, ali je svakoj državi do sada za kvalitetne i jasne odgovore trebalo najmanje četiri mjeseca (uključujući i prevod na engleski jezik).
7. Evropska komisija nakon dobijanja ispunjenog upitnika počinje sa radom na mišljenju - „Avis“-u. Komisija za vrijeme pripreme mišljenja šalje dodatna pitanja i traži dodatna objašnjenja. Evropskoj komisiji treba najmanje 4 radna mjeseca za pripremu mišljenja.
8. Država potencijalni kandidat odgovara na dodatna pitanja. Za dodatne odgovore i prevod na engleski jezik je potrebno minimum četiri nedjelje.
9. Evropska komisija priprema pozitivno mišljenje, i šalje ga, preko Savjeta ministara (GAERC216-a), prema Savjetu EU.
10. Savjet ministara EU usvaja/potvrđuje pozitivno mišljenje EK.
11. Na osnovu pozitivnog mišljenja – Avis-a, Savjet EU odlučuje o tome da Crna Gora dobije status kandidata, tj. da postane kandidat za članstvo u EU.
12. Početak pregovora - Na bazi prethodnog iskustva, EU će pokušati da u svim slijedećim slučajevima izađe odmah, uz kandidaturu, i sa mogućim datumom otпочetka pregovora.
13. Početak „screeninga“ (EK).
14. Pregovori po poglavljima Acquis-a (33 poglavlja se pregovaraju, dva ostaju za kraj (odnos sa institucijama EU i ostala pitanja).
 1. Slobodan protok roba (FREE MOVEMENT OF GOODS),
 2. Sloboda kretanja za radnike (FREEDOM OF MOVEMENT FOR WORKERS),
 3. Pravo osnivanja i sloboda pružanja usluga (RIGHT OF ESTABLISHMENT AND FREEDOM TO PROVIDE SERVICES),
 4. Slobodan protok kapitala (FREE MOVEMENT OF CAPITAL),

5. Javne nabavke (PUBLIC PROCUREMENT),
6. Privredno pravo (COMPANY LAW),
7. Pravo intelektualne svojine (INTELLECTUAL PROPERTY LAW),
8. Politika zaštite konkurencije (COMPETITION POLICY),
9. Finansijske usluge (FINANCIAL SERVICES),
10. Informaciono društvo i mediji (INFORMATION SOCIETY AND MEDIA),
11. Poljoprivreda i ruralni razvoj (AGRICULTURE AND RURAL DEVELOPMENT),
12. Bezbednost hrane, veterinarska i fitosanitarna politika (FOOD SAFETY, VETERINARY AND PHYTOSANITARY POLICY)
13. Ribarstvo (FISHERIES)
14. Transportna politika (TRANSPORT POLICY)
15. Energetika (ENERGY)
16. Poreska politika (TAXATION)
17. Ekonomska i monetarna unija (ECONOMIC AND MONETARY UNION)
18. Statistika (STATISTICS)
19. Socijalna politika i zapošljavanje (SOCIAL POLICY AND EMPLOYMENT)
20. Privredna društva i industrijska politika (ENTERPRISE AND INDUSTRIAL POLICY)
21. Transevropske mreže (TRANS-EUROPEAN NETWORKS)
22. Regionalna politika i koordinacija strukturnih instrumenata (REGIONAL POLICY AND THE CO-ORDINATION OF STRUCTURAL INSTRUMENTS)
23. Pravosuđe i osnovna prava (JUDICIARY AND FUNDAMENTAL RIGHTS)
24. Pravda, sloboda i bezbednost (JUSTICE, FREEDOM AND SECURITY)
25. Nauka i istraživanje (SCIENCE AND RESEARCH)
26. Obrazovanje i kultura (EDUCATION AND CULTURE)
27. Životna sredina (ENVIRONMENT)
28. Zaštita potrošača i zdravstvena politika (CONSUMER AND HEALTH PROTECTION)
29. Carinska unija (CUSTOMS UNION)
30. Spoljni odnosi (EXTERNAL RELATIONS)

31. Spoljna, bezbjednosna i odbrambena politika (FOREIGN, SECURITY AND DEFENCE POLICY)
 32. Finansijska kontrola (FINANCIAL CONTROL)
 33. Finansijske i budžetske odredbe (FINANCE AND BUDGETARY PROVISIONS)
 34. Institucije (INSTITUTIONS)
 35. Ostalo (OTHER).
-
15. Postizanje spremnosti za preuzimanje obaveza iz članstva
 16. Potpisivanje Ugovora o pristupanju (Accession Treaty)
 17. Ratifikacija u Skupštini Crne Gore (ili drugi oblik potvrđivanja Ugovora o pristupanju, npr. referendum, ako tako odluči Skupština)
 18. Saglasnost Evropskog parlamenta, podnošenje instrumenata o ratifikaciji od strane nacionalnih parlamenata država članica EU o Ugovoru o pristupanju Crne Gore EU
 19. Odluka Savjeta EU o članstvu Crne Gore u EU.

6. Budu nost EU

„Do i e dan kada e se svi narodi ovog kontinenta, a da pritom ne izgube svoja razli ita obilježja ni slavnu posebnost, ujediniti u viši oblik zajedništva i stvoriti evropsko bratstvo. Do i e dan kada e tržišta otvorena za ideje predstavljati jedinu razliku. Do i e dan kada e glasovi s bira kih mjesta zamijeniti metke i bombe.”

Victor Igo izgovorio je te proro anske rije i 1849. godine. Trebalo je pro i više od vijeka da se njegova predvi anja i želje ostvare. Dva svjetska rata i brojni sukobi na evropskom tlu prouzrokovali su milione žrtava. Bilo je trenutaka kada se inilo da su sve nade izgubljene. Danas, na pragu 21. vijeka, izgledi su vedriji i bude se nove nade. Evropi to, me utim, donosi nove poteško e, ali i izazove. Proširenje Unije na 27 država lanica napreduje prema rokovima koje su odredile institucije EU-a. Kao što je rekao jedan politi ar iz jedne od država lanica: „Evropa je kona no uspjela pomiriti svoju istoriju sa svojom geografijom”. U razdoblju od 2007. do 2015. trebalo bi do i do daljnjih proširenja Evropske unije. U me uvremenu, njeni elnici - pažljivo slušaju i javno mnijenje - treba e odlu iti gdje e se na kraju povu i geografske, politi ke i kulturne granice Unije. Osniva ki sporazum EU-a pakt je suverenih naroda koji su odlu ili podijeliti zajedni ku sudbinu i udružiti znatan dio svojeg suvereniteta. To se odnosi na ono do ega je evropskim narodima najviše stalo: mir, sigurnost, predstavnika demokratija, pravda i solidarnost. Ugovor se oja avao i potvr ivao u cijeloj Evropi: pola milijarde ljudskih bi a odabralo je da žive u skladu s vladavinom prava te starim vrijednostima koje se temelje na ovje nosti i ljudskom dostojanstvu. Sadašnja tehnološka revolucija radikalno mijenja život industrijalizovanog svijeta uklju uju i Evropu. Pritom stvara nove izazove koji prelaze nacionalne granice. Narodi koji djeluju pojedina no ne mogu se u inkovito uhvatiti u koštac s problemima kao što su održivi razvoj, populacijski trendovi ili potreba za socijalnom solidarnosti. Nacionalne politike ne mogu same osigurati ekonomski razvoj, kao što pojedine vlade ne mogu dati eti ki odgovor na svjetski napredak biotehnoških nauka. Proširena Evropska unija dio je svijeta koji se brzo i radikalno mijenja pa stoga treba na i novu stabilnost. Na Evropu uti u nemiri s drugih kontinenata - bilo da su to ustanci zbog vjerskog zanosa u islamskom svijetu, bolest i glad u Africi, unilateralne tendencije u Sjevernoj Americi, privredne krize u Latinskoj Americi, eksplozija populacije u Aziji ili globalno premještanje industrije i poslova. Evropa se mora koncentrisati ne samo na vlastiti razvoj nego se treba potpuno uklju iti u globalizaciju.

Dok s jedne strane može biti ponosna na svoja postignuća u trgovinskoj politici, Evropsku uniju s druge strane čeka duga ak put koji mora preći i kako bi onda mogla tvrditi da govori jednoglasno ili da je vjerodostojan akter na svjetskoj političkoj sceni. Premda su institucije EU-a dokazale svoju vrijednost, moraju se prilagoditi kako bi se mogle uhvatiti u koštac s rastućim brojem zadataka koje će trebati obavljati kako ona bude rasla. Što je više država članica, jače su centrifugalne sile koje bi je mogle rastrgati. Kratkoročno na posmatranje nacionalnih interesa mogla bi vrlo lako izbaciti iz kolosjeka dugoročne prioritete Unije kao cjeline. Stoga svako ko sudjeluje u toj avanturi bez premca, mora preuzeti svoju odgovornost i djelovati tako da sistem institucija EU-a nastavi uinkovito djelovati. Svaka velika promjena sadašnjeg sistema mora osigurati da se poštuje raznolikost Evrope, odnosno mnoštvo razlika između njenih naroda. Reforme se tako moraju koncentrisati na proces odlučivanja. Insistiranje na jednoglasnom sporazumijevanju dovelo bi do paralize. Jedina vrsta sistema koji može djelovati politički je i pravni sistem temeljen na glasanju većine, s ugrađenim provjerama ravnoteže. Nacrt Ustava, koji je sastavila Konvencija, napisan je sa svrhom da se pojednostave ugovori te da sistem odlučivanja u EU-u bude transparentniji. Građani EU-a trebaju znati ko u Evropi šta radi i osjetiti da je to važno za njihove svakodnevne živote. Ljudi će samo tako podržati ideju evropske integracije i biti motivisani da glasaju na evropskim izborima. Nacrt Ustava objašnjava da vlast i odgovornost pripadaju EU-u, njenim državama članicama i regionalnim vlastima. Jasno iskazuje da je evropska integracija utemeljena na dvije vrste legitimnosti: iskazanoj volji naroda i legitimitetu nacionalnih vlada. Nacionalna država još je uvijek zakonski okvir unutar kojeg djeluju evropska društva. Ustav je sljedeći važan korak u procesu zbližavanja evropskih naroda i država za zajedničko djelovanje. Hoće li to biti zadnja faza velikog projekta koji su predvidjeli osnivači EU-a? Ili će se evropske političke strukture još više razviti dok Evropa pokušava ispuniti svoju sudbinu? Sve su to pitanja na koje će vrijeme dati odgovor.

Možda je najvažniji zaključak ove kratke brošure da EU ima šansu, kao nijedna druga zajednica do sada, da svoj sistem i koncept društva dovede blizu savršenstva!

